

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Kateřina Venclíčková

Živnostenské oprávnění a podmínky živnostenského podnikání

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Ing. Josef Staša, CSc.

Katedra: Správního práva a správní vědy

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 06.09.2011

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 06.09.2011

Podpis

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala vedoucímu mé diplomové práce JUDr. Ing. Josefovi Stašovi, CSc. za vstřícný přístup při konzultacích, cenné rady a připomínky k této práci.

Obsah:

Obsah:	4
Úvod	1
1. Vývoj živnostenského podnikání	3
1.1. Živnostenské právo v druhé polovině 19. století	3
1.2. Živnostenské právo v letech 1945 – 1989	4
1.3. Vývoj po roce 1989	6
1.4. Platná právní úprava	11
1.4.1. Živnostenský zákon	12
2. Živnost	14
2.1. Pojem živnosti	14
2.1.1. Pozitivní definice živnosti	14
2.1.2. Negativní vymezení živnosti	16
2.2. Subjekty oprávněné provozovat živnost	18
2.3. Podmínky provozování živnosti	20
2.3.1. Všeobecné podmínky provozování živnosti	21
2.3.2. Zvláštní podmínky provozování živnosti	24
2.4. Překážky provozování živnosti	25
2.5. Institut odpovědného zástupce	26
2.6. Členění živností	29
2.6.1. Členění živností v závislosti na režimu vzniku živnostenského oprávnění ..	30
2.6.2. Členění živností v závislosti na předmětu živnostenského podnikání	30
2.6.3. Členění živností ohlašovacích v závislosti na požadované odborné či jiné způsobilosti	31
3. Živnostenské oprávnění	32
3.1. Charakteristika živnostenského oprávnění	32
3.2. Vznik živnostenského oprávnění	34
3.2.1. Vznik živnostenského oprávnění u živností ohlašovacích	34
3.2.2. Vznik živnostenského oprávnění u živností koncesovaných	36
3.3. Průkaz živnostenského oprávnění	39
3.3.1. Výpis z živnostenského rejstříku	39
3.3.2. Průkazy živnostenského oprávnění v minulosti	40
3.4. Rozsah živnostenského oprávnění	41
3.5. Změna živnostenského oprávnění	42
3.5.1. Pojem změny živnostenského oprávnění	42
3.5.2. Oznamovací povinnost	42
3.6. Přerušování provozování živnosti	44
3.7. Pozastavení provozování živnosti	45
3.8. Zrušení a zánik živnostenského podnikání	46
3.9. Správní poplatky	50
4. Povinnosti podnikatele při provozování živnosti	51
4.1. Povinnosti podnikatele dle § 31 živnostenského zákona	51
4.2. Provozování živnosti prostřednictvím osob splňující požadavek odborné způsobilosti	54

4.3.	Provozovna.....	54
4.3.1.	Podnikání v provozovně	54
4.3.2.	Podnikání mimo provozovnu.....	56
5.	Státní správa na úseku živnostenského podnikání, živnostenská kontrola,	
	živnostenský rejstřík.....	58
5.1.	Organizace státní správy na úseku živnostenského podnikání	58
5.1.1.	Soustava živnostenských úřadů	58
5.1.2.	Působnost živnostenských úřadů	59
5.2.	Živnostenská kontrola	60
5.3.	Správní odpovědnost živnostenských podnikatelů	62
5.3.1.	Přestupky	63
5.3.2.	Správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob	64
5.3.3.	Neoprávněné podnikání	64
5.4.	Živnostenský rejstřík.....	66
	Závěr	68
	Seznam zkratk:.....	70
	Použitá literatura	71
	Seznam příloh.....	78
	Příloha č. 1 – statistické údaje v oblasti počtu živnostenských oprávnění	79
	Resumé – AJ	82
	Resumé - ČJ.....	83
	Název práce v AJ.....	84

Úvod

Předmětem této diplomové práce je živnostenské oprávnění a podmínky živnostenského podnikání. Dané téma jsem si vybrala z toho důvodu, že jde o zcela zásadní součást právní úpravy soukromého podnikání, se kterou se v průběhu života může setkat celá řada z nás, a také proto, že jde o obor, který mi není vzdálený ani v praxi a jeho znalost je praktickým přínosem.

Obecně k podnikání lze říci, že je neoddělitelnou součástí rozvoje lidské civilizace a představuje základní kámen existence ekonomiky i nedílnou součást právního řádu. V České republice je právo podnikat zakotveno rovněž na ústavní úrovni, a to v čl. 26 odst. 1 zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod. Dále je obsaženo v řadě zákonů, zejména v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, v zákonech upravujících takzvaná komorová povolání¹, oblast zdravotnictví² či energetiky.

Živnostenské podnikání je součástí soukromého podnikání. Lze říci, že tvoří jeden ze základních pilířů ekonomiky. Z majoritní části je představováno činnostmi malých a středních podniků, neboť do této kategorie lze zařadit 99,83%³ živnostníků. Tento sektor hraje zásadní roli v oblasti zaměstnanosti, hospodářského rozvoje a vytváří více než polovinu účetní přidané hodnoty. Je nutné říci, že počet živnostenských podnikatelů stále roste - v posledních třech letech se setkáváme s trendem pozvolného, ale stabilního nárůstu počtu udělených živnostenských oprávnění. Lze předpokládat, že obdobný trend by bylo možné vysledovat i v době dřívější, v roce 2008 však dochází v souvislosti se změnami v konstrukci živnosti volné k poklesu počtu živnostenských oprávnění o více než jednu třetinu. Počet živnostenských oprávnění k 31.12.2010 je 3 009 443.⁴

---

¹ Např. zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, a další.

² Např. zákon č. 220/1991 Sb. o České lékařské komoře, České stomatologické komoře a České lékárnické komoře, či zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu

³ MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU; *Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2008, 2009*

⁴ *Statistické údaje*, 2011. Rejstřík živnostenského podnikání. Dostupné z WWW: <<http://www.rzp.cz/statistiky.html>>. Příloženo jako příloha č. 1.

Cílem této diplomové práce je seznámit čtenáře s aktuální právní úpravou, upozornit na problémy, které ji provázejí, a rovněž stručně upozornit na její historický vývoj.

V první kapitole se práce zaměřuje na definování pojmu živnostenského podnikání a sleduje jeho vývoj od poloviny 19. století až do současnosti. Je zaměřena zejména na uvedení nejdůležitějších právních předpisů, jejich novelizací, otázku živnostenského podnikání po roce 1945 a vývoj po roce 1989. Vedle toho tato kapitola rovněž sleduje aktuální právní úpravu, rekapituluje nejdůležitější změny a shrnuje též prameny práva v této oblasti.

Kapitola druhá je zaměřena na vymezení pojmu živnosti a pojmů souvisejících, jako jsou subjekty živnosti, podmínky provozování živnosti, ať už všeobecné či zvláštní, zpracována je i otázka překážek provozování živnosti a institut odpovědného zástupce. V závěru této kapitoly je pro přehlednost uvedeno několikere členění živností.

Třetí kapitola se zabývá pojmem živnostenského oprávnění, charakterizuje jej a popisuje proces jeho vývoje - od vzniku, změny až po zánik - jde tedy o kapitolu zaměřenou na dynamiku živnostenského oprávnění.

Čtvrtá kapitola se dotýká otázky výkonu živnostenského oprávnění, zejména povinností s tímto spojených. Důraz je kladen především na otázku provozovny a povinností podnikatele dle § 31 ŽZ.

V páté kapitole se zabývám organizací orgánů státní správy v oblasti živnostenského podnikání, jejich úkoly, také živnostenskou kontrolou, správními delikty a živnostenským rejstříkem.

Závěr pak přináší hodnotící pohled na živnostenskou úpravu obecně.

Diplomová práce vychází z právního stavu platného ke dni 01.07.2011.

1. Vývoj živnostenského podnikání

1.1. Živnostenské právo v druhé polovině 19. století

Období druhé poloviny 19. století přineslo změny do mnoha částí právního řádu a nejinak je tomu i v oblasti živnostenského práva. Činnost řemeslníků a obchodníků byla nejprve organizována v cechovním zřízení a upravena cechovními regulemi, kromě toho docházelo i k regulaci na základě cenových a mzdových předpisů, které vydával panovník. V průběhu doby se stále více prosazoval vliv státu, příkladem může být zřízení institutu cechovního inspektora roku 1731 a vydání cechovních artikulů v roce 1739. Tato opatření značně omezovala privilegia cechů, v případě porušení předpisů mohlo dojít i ke zrušení cechu. K zásadní změně ve vztahu k cechům však došlo v roce 1860, kdy se 1. května stal účinným živnostenský řád.

Základním předpisem v oblasti živnostenského práva v tomto období byl tedy zákon č. 227/1859 ř.z., živnostenský řád, přičemž přijetí tohoto zákona spojujeme se vznikem moderního živnostenského práva. Jde o právní předpis, který platí formálně na našem území po dobu více než sta let, do doby zrušení zákonem č. 65/1965 Sb., zákoník práce. Živnostenský řád byl postaven zejména na myšlence podnikatelské, respektive živnostenské svobody, požadavku umožnit přístup k podnikání každé svéprávné osobě a koncipoval živnostenské oprávnění jako oprávnění osobní svobody. Omezení představovala ustanovení týkající se tzv. koncesních živností a tzv. reálné koncese, takového podnikání, která vzhledem ke svému významu a charakteru kontrolovat stát.⁵ Dále se živnostenský řád také nevztahoval na námezdní pracovníky, dělníky a zřízence.

Pojem živnosti nebyl v živnostenském řádu definován, základní znaky je však možno určit z jeho obsahu. Živnost byla konstruována jako činnost právně a morálně dovolená, trvalá, provozovaná samostatně pro odbyt a zisk.⁶ Zároveň nesmělo jít o činnost, na kterou se vztahovaly jiné právní předpisy (např. hornictví, zemědělská či

---

⁵ MALÝ, Karel, et al. Dějiny českého a československého práva do roku 1945. 3. přepracované vydání Praha : Linde Praha a.s., 2003, str. 293.

⁶ GERŠLOVÁ, Jana. *Ministerstvo vnitra České republiky : Veřejná správa* [online]. 2008. Historie veřejné správy: Živnostenský řád v retrospektivě. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/s/2000/0028/28tema.html>>.

lesnická činnost, činnost literární). Z hlediska druhů živností lze v průběhu vývoje živnostenského řádu rozlišovat živnosti osobní, které zanikají smrtí oprávněné osoby, a reální, které byly specifické svou převoditelností, neboť je bylo možno nabýt koupí či byly spojeny s nemovitostí, a které po smrti přecházely na dědice. Osobní živnosti se dále dělily na živnosti koncesované, svobodné, řemeslné a obchodní vázané na průkaz právní způsobilosti.

Živnostenský řád až do svého zrušení v roce 1965 prošel řadou změn a doplnění. Mezi nejdůležitější novely patří novela č. 39/1883 ř.z., „Řemeslnická“, kterou došlo k jeho přizpůsobení zejména řemeslnému podnikání, neboť byl přidán třetí okruh živností, a to řemeslný. Ustanovena byla povinnost předkládání průkazu způsobilosti a povinnost vytváření tzv. nucených společenstev pro všechny druhy živnostenského podnikání. Další novelou – „Dělnickou“ - byly dále upraveny pracovní poměry pracovníků, sváteční a nedělní klid či otázka živnostenských soudů. Takzvanou „Organizační novelou“ byl rozšířen okruh živností o další, tentokrát skupinu obchodních živností vázaných na průkaz způsobilosti. Tato novela rozšířila úkoly společenstev a posílila tak živnostenskou samosprávu.⁷ Celkově byl živnostenský řád novelizován více než padesátkrát⁸.

1.2. Živnostenské právo v letech 1945 – 1989

Živnostenské právo po dlouhou dobu vycházelo z úpravy živnostenským řádem. Tento právní předpis převzalo poválečné Československo, a přestože formálně byl zrušen až později, osudným se mu prakticky stal již proces socializace. V těchto letech dochází v podstatě k likvidaci živnostenského podnikání a živnostenského práva.

---

⁷ HOETZEL, Jiří; WEYR, František. *Slovník veřejného práva československého : Sv. U, V až Ž*. Brno : Rovnost, 1948. str. 907

⁸ Jde o následující novely:

a) v době bývalého Rakouska - č. 39/1883, 22/1885, 21/1895, 218/1896, 63/1897, 49/1902, 155/1902, 125/1905, 26/1907, 19/1910, 226/1911, 74/1913, 1/1917, 475/1917

b) z doby ČSR – č. 268/1919, 571/1919, 689/1920, 217/1923, 221/1924. 172/1928, 203/1925, 140/1926, 141/1926. 49/1927, 112/1927, 184/1928, 187/1928, 99/1929, 131/1931, 198/1932, 163/1936, 95/1934, 77/1935, 82/1935, 160/1936, 74/1937, 105/1937, 106/37.

c) z doby nesvobody – č. 302/1928, 116/1939, 241/1940, 130/1941, 241/1941, 311/1941, 325/41, 341/41, 447/1941, 448/1941, 101/1942, 196/1942, 197/1942, 269/1942, 376/1942, 395/1942, 67/1943, 121/1943, 200/1943, 12/1945.

d) z doby obnovené svobody – č. 106/1947, 110/1947, 128/1947.

Dle HOETZEL, Jiří; WEYR, František. *Slovník veřejného práva československého : Sv. U, V až Ž*. Brno : Rovnost, 1948, str. 906 – 907

Období po roce 1945 lze charakterizovat jako období nejistoty. Mezi živnostníky panují obavy, politický názor je zprvu takový, že živnostnictvo rozvíjené pomocí centralizovaného plánování a řízeno centrálním modelem samosprávy je platnou součástí hospodářské struktury státu. Tento názor přetrvává však pouze do února 1948.⁹

Období let 1948 až 1968 lze označit jako konečné roky existence živnostnictva jako svébytné sociální vrstvy. Živnostenským podnikatelům se dostalo nálepky nepřátelské vykořisťovatelské síly, kterou bylo nutno „socializovat“, tedy ze samostatně podnikající osoby převést do postavení podřízeného zaměstnance. V návaznosti na tento názor pak dochází k transformaci, která probíhá v následujících fázích:

- a) 1948 – 1950 – improvizovaná, divoká socializace. Nejprve probíhá evidence pracovních sil, majetku živnostníků, poté jsou podniky převáděny do „vyšších forem podnikání“¹⁰. Proces je realizován často nezákonnými a nátlakovými metodami.
- b) 1950 – 1953 – masová, organizovaná socializace probíhající v návaznosti na první pětiletý plán pro období let 1948-1953, který jako zásadní hospodářství označoval těžký průmysl. Dochází k lepšímu organizačnímu zabezpečení tohoto procesu, velkou roli hrají Krajské národní výbory. Zavedena nová živnostenská daň.¹¹
- c) 1954 – 1956 – přechodná fáze před dokončením hlavní etapy, která vzniká jako reakce na problémy, které likvidace živnostníků přináší – narušení chodu malovýroby, zákon řemesel vyžadující velkou odbornost, kritická situace v oblasti služeb.¹²
- d) 1957 – 1960 – dovršení procesu socializace. V roce 1957 je vydán zákaz povolování nových živností a prodlužování platnosti živnostenských listů. Zlikvidováno je okolo 98,3% živnostenské a řemeslné výroby.¹³

---

⁹ MAREK, Pavel. *České živnostnictvo 1945-1960 : Likvidace živnostníků, řemeslníků a obchodníků v českých zemích*. Brno : DOPLNĚK, 2006, str. 34 - 40

¹⁰ MAREK, Pavel. *České živnostnictvo 1945-1960 : Likvidace živnostníků, řemeslníků a obchodníků v českých zemích*. Brno : DOPLNĚK, 2006, str. 148

¹¹ MAREK, Pavel. *České živnostnictvo 1945-1960 : Likvidace živnostníků, řemeslníků a obchodníků v českých zemích*. Brno : DOPLNĚK, 2006, str. 161- 163

¹² MAREK, Pavel. *České živnostnictvo 1945-1960 : Likvidace živnostníků, řemeslníků a obchodníků v českých zemích*. Brno : DOPLNĚK, 2006, str. 181 - 186

¹³ MAREK, Pavel. *České živnostnictvo 1945-1960 : Likvidace živnostníků, řemeslníků a obchodníků v českých zemích*. Brno : DOPLNĚK, 2006, str. 189

V roce 1965 pak došlo ke zrušení živnostenského řádu zákonem č. 65/1965 Sb., živnostenský řád v této době byl však již platný pouze po formální stránce. Oblast některých služeb poskytovaných občany byla upravena pouze zákonem 20/1965 Sb., a to až do roku 1982, kdy je vydáno vládní nařízení č. 154/1982 Sb., o poskytování služeb občany na základě povolení národního výboru, které za předpokladu získání povolení udělovaného národním výborem stanoví možnost poskytovat věcná plnění za úplat. Okruh takovýchto věcných plnění byl však omezen.¹⁴ Za obdobným účelem bylo vydáno rovněž nařízení č. 63/1984 Sb., o poskytování dočasného ubytování v soukromí se souhlasem národního výboru, které umožňovalo pronájem nemovitosti či její části za náhradu, avšak pouze v rámci cestovního ruchu. Dalším krokem pak bylo vydání nařízení vlády č. 1/1988 Sb., o prodeji zboží a poskytování jiných služeb občany na základě povolení národního výboru, které oproti svému předchůdci z roku 1982 již povolovala možnost získání pracovní síly i mimo rodinné příslušníky.¹⁵

1.3. Vývoj po roce 1989

Rokem 1989 dochází k obnovení živnostenského práva, kdy zásadní charakter má nejprve přijetí zákona č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů. Tento zákon stanoví, že občané mohou individuálně provozovat podnikatelskou činnost a za tímto účelem mohou vytvářet obchodní společnosti, tiché společnosti či konsorcia. Podnikatelskou činností rozuměl tento zákon ve svém původním znění trvalé provozování výroby, obchodu nebo poskytování služeb a prací anebo jiných činností za účelem získávání trvalého zdroje peněžních příjmů.

Zákon o soukromém podnikání občanů však nezůstal v platnosti dlouho, neboť již 1. ledna roku 1992 jej nahrazuje zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (Žz), který znovu zavádí všeobecné veřejnoprávní oprávnění podnikat. Jako inspirace slouží živnostenský řád, z něhož nový Žz vychází a na který navazuje, zároveň se ale tvůrci snažili přihlédnout i k zahraničním pramenům. Je postaven na liberálním pojetí

---

¹⁴ Nařízení vlády č. 154/1982 Sb., v § 2 stanoví, že pouze k poskytování služeb občanům, jde-li o

a) řemeslnické práce včetně údržby domovního majetku a bytů,

b) osobní služby, služby úklidové, služby nosičů, kopáčské práce a provozování přívozu

¹⁵ KALENSKÁ, Marie; Zaměstnávání pracovníků soukromými podnikateli – jednotlivci, Právo a podnikání, 3/1994, str. 11

podmínek vstupu do podnikání a zaručuje možnost podnikatelského oprávnění každé osobě, která splní předepsané podmínky.

Vztah Žz a zákona o soukromém podnikání občanů byl řešen v rozsudku Vrchního soudu v Praze sp. zn. 6 A 234/1993 ze dne 12.05.1995. Vrchní soud vyslovil, že právní vztah mezi těmito zákony je případem dovolené nepravé retroaktivity. Konkrétně šlo o případ, kdy oprávnění k podnikání bylo vydáno dle zákona o soukromém podnikání občanů, živnostenský úřad však usoudil, že na toto podnikání se vztahují právní předpisy živnostenské, neboť předmět dané činnosti byl v nově přijatém živnostenském zákoně koncesovanou živností. Tomuto názoru dal Vrchní soud za pravdu.¹⁶

Přijat je také zákon ČNR č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, který má za úkol zabezpečit řádný výkon státní správy u živnostenských úřadů. Tyto mají povinnost zajistit správné řízení u fyzických i právnických osob v živnostenském podnikání, zaopatřit fungování živnostenského rejstříku, provádět živnostenskou kontrolu a poskytovat konzultační a poradenskou činnost celé řadě subjektů.¹⁷

Živnostenský zákon trpěl určitými problémy již od svého vstupu v život. Mezi jeho zásadní nedostatky patřila zejména nejasnost a mezerovitost, problematičnost použité terminologie (např. pojem koncese, jež zůstává v živnostenském zákonu dodnes), či určitá nevyváženost v přístupu k jednotlivým subjektům.¹⁸ Nejen tyto problémy se pokusila odstranit řada novelizací, jejíž počet aktuálně přesahuje více než sto. Vzhledem k počtu novelizací¹⁹ tedy uvádím ty právní předpisy, které ovlivnily podobu Žz zásadním způsobem.

---

¹⁶ ŠIŠKEOVÁ, Sylva. *Přehled judikatury z oblasti živnostenského podnikání*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, str. 87-88

¹⁷ Důvodová zpráva ze dne 27.06.1991 k návrhu zákonu č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, sněmovní tisk č. 761, str. 1

¹⁸ STAŠA, Josef; SRBOVÁ, Irena. *Zákon o živnostenském podnikání /živnostenský zákon/ a předpisy : související - Komentář*. 2.vyd. / Praha : C.H. Beck, 1996, str. XV

¹⁹ Těmito novelami jsou zákony č. 231/1992 Sb., č. 591/1992 Sb., č. 600/1992 Sb., č. 273/1993 Sb., č. 303/1993 Sb., č. 38/1994 Sb., č. 42/1994 Sb., č. 136/1994 Sb., č. 200/1994 Sb., č. 237/1995 Sb., č. 286/1995 Sb., č. 95/1996 Sb., č. 94/1996 Sb., č. 147/1996 Sb., č. 19/1997 Sb., č. 49/1997 Sb., č. 61/1997 Sb., č. 79/1997 Sb., č. 217/1997 Sb., č. 280/1997 Sb., č. 15/1998 Sb., č. 83/1998 Sb., č. 157/1998 Sb., č. 167/1998 Sb., č. 358/1999 Sb., č. 356/1999 Sb., č. 360/1999 Sb., č. 363/1999 Sb., č. 159/1999 Sb., č. 27/2000 Sb., č. 29/2000 Sb., č. 121/2000 Sb., č. 122/2000 Sb., č. 123/2000 Sb., č. 124/2000 Sb., č. 149/2000 Sb., č. 151/2000 Sb., č. 158/2000 Sb., č. 247/2000 Sb., č. 249/2000 Sb., č. 258/2000 Sb., č. 309/2000 Sb., č. 362/2000 Sb., č. 409/2000 Sb., č. 458/2000 Sb., č. 100/2001 Sb., č. 120/2001 Sb., č. 164/2001 Sb., č. 256/2001 Sb., č. 274/2001 Sb., č. 477/2001 Sb., č. 478/2001 Sb., č. 501/2001 Sb., č. 86/2002 Sb., č. 119/2002 Sb., č. 174/2002 Sb., č. 281/2002 Sb., č. 308/2002 Sb., č. 320/2002 Sb., č. 476/2002 Sb., č. 88/2003 Sb., č. 130/2003 Sb., č. 162/2003 Sb., č. 224/2003 Sb., č. 228/2003 Sb., č. 274/2003 Sb., č. 354/2003 Sb., č. 438/2003 Sb., č. 38/2004 Sb., č. 119/2004 Sb., č. 167/2004 Sb., č. 257/2004 Sb., č. 326/2004 Sb., č. 499/2004 Sb., č. 635/2004 Sb., č. 695/2004 Sb., č. 58/2005 Sb., č.

První důležitou novelou byl zákon č. 286/1995 Sb., který nabyt účinnosti dnem 01.01.1996 a jehož úkolem bylo zaměřit se zejména na podmínky podnikání jednotlivých subjektů, činnost velkých podniků, na požadavky na odbornou způsobilost a vedle jiného se dotkl i otázky odpovědného zástupce a živnostenské kontroly.²⁰ V rámci těchto bodů zavedl tedy tento zákon institut živnosti provozované průmyslovým způsobem, stanovil výjimku právnické osoby z povinnosti ustanovovat odpovědného zástupce, omezil pokračování v živnosti, liberalizoval požadavek odborné způsobilosti u živností řemeslných. Rovněž zavedl správní delikt neoprávněného podnikání fyzických osob, neboť až do novelizace bylo postihováno pouze neoprávněné podnikání osob právnických.²¹ Vedle toho zařadil řadu činností do kategorie živnosti volných, což umožnilo podnikat osobám i za splnění pouze obecných podmínek. Zásadní součástí novely bylo i vymezení pojmu živnostenské kontroly a vymezení orgánů k ní aktivně legitimovaných, což lze hodnotit jako velké pozitivum, neboť až do tohoto okamžiku úprava živnostenské kontroly zásadním způsobem absentovala. Lze však říci, že kromě pozitivních dopadů, měla tato novela i určité negativní důsledky. Problémy vznikaly zaprvé z důvodu přílišné liberalizace požadované odborné způsobilosti, kdy řadě podnikatelů se nedostávalo dostatečné odborné způsobilosti. Daná úprava rovněž neodpovídala normám typickým v živnostenském právu ostatních evropských zemí. Dále stále absentovala úprava zvláštní části živnostenského práva, problematická byla i otázka vydávání živnostenského listu formou rozhodnutí ve správním řízení.

Druhou novelou, účinnou od 1. března roku 2000, byl zákon č. 356/1999 Sb., který přinesl změny hned v několika oblastech. Zaprvé se zaměřil na otázku podnikání zahraničních osob, kdy stanovil vázanost živnostenského oprávnění na povolení pobytu za účelem podnikání a za tímto účelem umožnil živnostenským úřadům zrušení

95/2005 Sb., č. 127/2005 Sb., č. 215/2005 Sb., č. 253/2005 Sb., č. 358/2005 Sb., č. 428/2005 Sb., č. 444/2005 Sb., č. 62/2006 Sb., č. 76/2006 Sb., č. 109/2006 Sb., č. 115/2006 Sb., č. 131/2006 Sb., č. 161/2006 Sb., č. 165/2006 Sb., č. 179/2006 Sb., č. 186/2006 Sb., č. 191/2006 Sb., č. 212/2006 Sb., č. 214/2006 Sb., č. 225/2006 Sb., č. 230/2006 Sb., č. 310/2006 Sb., č. 315/2006 Sb., č. 160/2007 Sb., č. 269/2007 Sb., č. 270/2007 Sb., č. 296/2007 Sb., č. 130/2008 Sb., č. 189/2008 Sb., č. 230/2008 Sb., č. 254/2008 Sb., č. 274/2008 Sb., č. 227/2009 Sb. a č. 285/2009 Sb., . 292/2009 Sb., 145/2010 Sb., 155/2010 Sb., 160/2010 Sb., 427/2010 Sb.

²⁰ Důvodová zpráva ze dne 24.07.199 k návrhu zákona č. 286/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon České národní rady č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, sněmovní tisk č. 111

²¹ STAŠA, Josef; SRBOVÁ, Irena. Zákon o živnostenském podnikání /Žz/ a předpisy : související - Komentář. 2.vyd. / . Praha : C.H. Beck, 1996.

živnostenského oprávnění pro případ nesplnění podmínky pobytu. Dále pozměnil míru regulace jednotlivých živností. Zvýšen byl požadavek na odbornou způsobilost, vyžadována je odborná praxe. V souvislosti s touto změnou dochází ke vzniku řady nových řemeslných a vázaných živností, pozměněny jsou i živnosti volné.²² Dále zakotvil možnost zrušit živnostenské oprávnění ze strany živnostenského úřadu, není-li využíváno po dobu 4 let. Tento zákon se rovněž zabýval otázkou ukončení a zahájení provozování živnosti v provozovně. Účelem této novely bylo tedy zejména reagovat na přílišnou liberalizaci, kterou přinesl zákon č. 286/1995 Sb., a zpřísnit podmínky živnostenského podnikání.

K další významnější novelizaci v oblasti živnostenského práva došlo zákonem 167/2004 Sb., který měl především harmonizovat českou právní úpravu s právní úpravou Evropského společenství. Úkolem této novelizace bylo zajištění stejných podmínek k podnikání pro příslušníky členských států, příslušníky členských států jiných smluvních států Dohody o evropském hospodářském prostoru a příslušníky Švýcarské konfederace, jaké platí pro české příslušníky. Vedle toho došlo k řadě dílčích změn – např. v oblasti podmínek provozování živnosti, procesu ohlašování živnosti a řízení o koncesi.

V průběhu roku 2004 byly přijaty další novely, zejména je to zákon č. 119/2004 Sb., zákon č. 257/2004 Sb., zásadnější změnu však přinesl až zákon č. 214/2006 Sb. Zákon č. 214/2006 Sb. je zákonem, jehož úkolem bylo zjednodušit proces registrace živnostenského oprávnění, živnostenské úřady se tímto zákonem staly centrálním registračním místem, kde podnikatel může činit úkony i vůči jiným orgánům státní správy, těmto je živnostenský úřad povinen je předat.²³

Zásadní novelou byl dále zákon č. 130/2008 Sb., který nabyl účinnosti 1. července roku 2008. Úmyslem zjednodušit a ulehčit přístup k živnostenskému oprávnění navázal na úpravu z roku 2006. Tato novela přinesla následující změny:

- a) Dosavadních 125 živností ohlašovacích volných bylo sloučeno do jediné živnosti volné, která byla rozčleněna na obory. Tento krok lze hodnotit jistě pozitivně, přesto však stále panují určité pochyby o vhodnosti takového řešení. Problematickým může být zejména povinné ohlášení vybraného

---

²² Nově vzniká například řemeslná živnost fotografické služby či montáž suchých staveb, mezi živnosti vázané je přidána např. živnost činnost účetních poradců, vedení účetnictví či zastupování v celním řízení.

²³ Blíže viz kapitola 5.1.2., Působnost živnostenským úřadů.

oboru, bez kterého živnostenský úřad nepovažuje ohlášení živnosti za řádné. K tomuto kroku J. Staša uvádí: „Ohlašovací živnosti volné představovaly zbytkovou kategorii živností. Vzhledem k tomu, že živnosti jako takové již představují zbytkovou kategorii podnikání, šlo a jde o jakýsi „zbytek zbytku“. Náhrada jedinou ohlašovací živností volnou je nepochybně pokrokem rozebírané novely. Požadavek deklarovat zákonem „taxativně“ stanovené obory této živnosti spolu též zejména s požadavkem oznamovat všechny změny však jeho hodnotu poněkud snižují. Jestliže ohlašovatel neuvede obor v ohlášení, nelze vyloučit vydání rozhodnutí, že živnostenské oprávnění ohlášením nevzniklo”.²⁴

- b) Zrušení vydávání živnostenských listů a koncesních listin a jejich nahrazení výpisem z živnostenského rejstříku, kterým je nyní možno prokazovat více či všechny podnikatelské živnosti.²⁵
- c) Zrušení místní příslušnosti u většiny správních řízení a úředních postupů, které je nyní možno učinit u kteréhokoliv živnostenského úřadu. Výjimku tvoří řízení ve věcech správního trestání, rušení živnostenských oprávnění nebo pozastavování provozování živnosti a ukládání povinnosti odstranit nedostatky zjištěné při výkonu živnostenské kontroly.²⁶
- d) Omezení oznamovací povinnosti. Podnikatel již nemusí oznamovat údaje, které jsou úředně evidovány, například není nutno předkládat výpis z Rejstříku trestů.
- e) Zmírnění požadavku odborné způsobilosti, co se týče praxe v oboru. K odbourání požadavku praxe v oboru dochází u některých živností zcela, tam, kde se setkáváme s požadavkem vzdělání, je doba praxe zkrácena. Zásadně není tento požadavek zrušen či zkrácen u živností, kde nahrazuje vzdělání.

V návaznosti na změnu zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, novelou č. 145/2010 Sb., došlo k zavedení nové živnosti vázané Poskytování nebo zprostředkování

---

²⁴ STAŠA, Josef; *Nad další „velkou“ novelou živnostenského zákona může převládat mírný optimismus*, Právní zpravodaj 8/2008, str. 3

²⁵ Více viz kapitola 3.3., Průkaz živnostenského podnikání.

²⁶ STAŠA, Josef; *Nad další „velkou“ novelou živnostenského zákona může převládat mírný optimismus*, Právní zpravodaj 8/2008, str. 3

spotřebitelského úvěru, která byla dříve součástí živnosti volné Služby v oblasti administrativní správy a služby organizačně hospodářské povahy.

Další novelou, která výrazněji zasáhla do konstrukce živnostenského práva je zákon č. 155/2010 Sb., které se podařilo odstranit některé z problematických částí živnostenského. Jako pozitivum můžeme vnímat zrušení § 6a a § 31a Žz ve znění zákona č. 227/2009 Sb., který zcela nesystematicky obsahoval úpravu koncesované živnosti Ostraha majetku a osob. Úpravy doznala i otázka bezúhonnosti, a to tak, že za bezúhonného se nepovažuje osoba, která spáchala úmyslný trestný čin v souvislosti s podnikáním nebo v souvislosti s předmětem podnikání. Rozsáhlá byla také změna ustanovení o přestupcích fyzických osob a deliktech právnických osob, upravena byla i otázka spáchání více správních deliktů téže osobou. Vedle toho došlo ke zpřesnění požadavků na řadu živností koncesovaných a vázaných. Jako celá řada novelizací, i zákon č. 155/2010 Sb. se pokusil učinit proces získání živnostenského oprávnění o něco přátelštějším a méně administrativně náročným, když odstranil povinnost předkládání výpisů z obchodního rejstříku či povinnost ohlášení změny údajů.

Poslední novelou, která přináší v oblasti živnostenského práva znatelnější změny, je zákon č. 427/2010 Sb. Tento zákon upravuje zejména oblast přístupu zahraničních osob třetích států k živnostenskému oprávnění. Tyto osoby již nejsou povinny se zapisovat do obchodního rejstříku, nýbrž právo k provozování živnosti jim vzniká předložením dokladu prokazujícího udělení dlouhodobého víza nebo povolení k dlouhodobému pobytu živnostenskému úřadu.

Jak vyplývá z výše uvedeného, Žz je předpisem, který prošel řadou novelizací, z nichž ne každá dokázala odstranit problémy úpravy a nevytvořit nové. Zásadním problémem živnostenského zákona také stále zůstává absence zvláštní části, která by upravila výkon živnostenského oprávnění jednotlivých živností.²⁷

1.4. Platná právní úprava

---

²⁷ STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konspekt přednášek, upravená 16. verze*, Praha, 2010, str. 8

Hlavními prameny vlastní živnostenskoprávní úpravy jsou zákony č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (Žz) ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, ve znění pozdějších předpisů. Jde o předpisy veřejnoprávní povahy, které obsahují zejména obecnou část živnostenského práva. Zvláštní část není kompletní. Určitý přechod²⁸ mezi obecnou a zvláštní částí tvoří prováděcí předpis, jímž je nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností ve znění pozdějších předpisů.²⁹

1.4.1. Živnostenský zákon

Žz je v oblasti živnostenského práva zásadním předpisem, který upravuje podmínky živnostenského podnikání a kontrolu nad jeho dodržováním, jak stanoví v § 1. Je rozčleněn do šesti částí, kterými jsou:

- a) Všeobecná ustanovení (§ 1 – 10), kde je definován pojem živnosti, určeny subjekty živnostenského oprávnění, podmínky živnostenského oprávnění, provozování živností, překážky provozování živností, otázka odpovědného zástupce, rozdělení živností a upraveno živnostenské oprávnění.
- b) Druhy živností (§11 – 27), která rozděluje živnosti na ohlašovací a koncesované.
- c) Rozsah živnostenského oprávnění (§ 28 – 44), upravující zejména povinnosti podnikatele.
- d) Vznik, změna a zánik živnostenského oprávnění a živnostenský rejstřík (§ 45 – 60). Upravuje tedy ohlašování živností a řízení o koncesi.
- e) Živnostenská kontrola (§ 60a – 66), která stanoví působnost živnostenských úřadů v této oblasti.
- f) Společná, přechodná a závěrečná ustanovení (§ 67 – 81), zabývající se součinností státních orgánů, místní příslušností, ale také otázkou zachování dosavadních oprávnění.

---

²⁸ STAŠA, Josef; *O stavu a perspektivě českého živnostenského práva*, Pocta Doc. JUDr. Vladimíru Mikule k 65.narozeninám, Praha, ASPI, a.s., 2002, str. 344

²⁹ Dříve šlo např. o nařízení 28/1998 Sb., kterým se stanoví obsahové náplně řemeslných živností, či nařízení 140/2000 Sb., kterým se stanoví seznam oborů živností volných, či vyhláška Ministerstva vnitra 16/2009 Sb., o obsahu a rozsahu kvalifikace pro výkon fyzické ostrahy a služby soukromého detektiva.

Součástí živnostenského zákona je také pět příloh. Prvá obsahuje seznam řemeslných živností, rozčleněných do tří částí. Druhá obsahuje seznam živností vázaných spolu s uvedením požadované odborné způsobilosti a případnými poznámkami. Třetí příloha stanoví seznam živností koncesovaných, vyžadované odborné způsobilosti, orgán, který se v daném případě vyjadřuje, a případnou poznámku k živnosti. Část čtvrtá obsahuje obory živnosti volné, část pátá seznam živností, jejichž výkon je podnikatel povinen zajistit pouze fyzickými osobami splňujícími odbornou způsobilost, a odborné způsobilosti pro výkon těchto činností.

2. Živnost

2.1. Pojem živnosti

K pojmu živnosti je nejprve nutno říci, že „živnost“ představuje ve své podstatě legislativní zkratku. Tato legislativní zkratka je používána především z důvodů historických a tradičních, případně z důvodu souladu s terminologií užívanou v zahraničních úpravách³⁰.

Vymezení pojmu živnosti nacházíme v § 2 a 3 Žz. Tato ustanovení přinášejí pozitivní a negativní definici živnosti tak, že jejich spojením dochází ke komplexní charakteristice tohoto pojmu.

Vymezení pojmu živnosti v živnostenském zákoně navazuje na pojem „podnikání“ v § 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, který stanovuje, že podnikání je soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem, vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku. Živnost je jednou z kategorií takového podnikání, avšak je to podnikání, které podléhá podmínkám živnostenského podnikání. Tedy každá živnost je podnikáním dle obchodního zákoníku, ne každé podnikání je však živností.

2.1.1. Pozitivní definice živnosti

Ustanovení § 2 Žz obsahuje pozitivní vymezení živnosti. Živnost definuje jako soustavnou činnost provozovanou samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených živnostenským zákonem. Živností je tedy pouze taková činnost, která splňuje požadavky výše uvedené.

Požadavek soustavnosti je pojmem neurčitého charakteru, jehož naplnění bude posuzováno v jednotlivých případech různě, vždy s ohledem na konkrétní podmínky.³¹ Za soustavnou činnost obecně nelze považovat činnost, která je jednorázová, tedy

---

³⁰ HORZINKOVÁ, Eva; URBAN, Václav. *Živnostenský zákon a předpisy související : s komentářem a příklady : podle stavu k 1.7.2008*. Praha : Linde, 2008, str. 17

S pojmem živnost se lze setkat například ve slovenské úpravě, rovněž rakouská úprava používá slovo Gewerbe, které překládáme jako živnost.

³¹ PRŮCHA, Petr. *Živnostenské oprávnění*. 1.vyd. Brno : MU, 1997., str. 17

neopakující se, a nahodilá, i zde však nacházíme výjimky. Jako soustavná může být chápána i jednorázová činnost, která vyžaduje k provedení delší dobu, do níž je vkládána relevantní část pracovního úsilí.³²

Požadavek samostatnosti vyjadřuje, že osoba jedná vlastním jménem a na vlastní odpovědnost, zde mluvíme o formálním aspektu pojmu samostatnosti. Materiální aspekt pojmu samostatnosti je vyjádřen reálnou nezávislostí osoby, tím, že rozhoduje sama, sama svou činnost organizuje, zajišťuje a činí. S absencí materiální složky se často setkáváme u tzv. švarcsystému, kdy osoby teoreticky podnikající jako živnostníci dle Žz reálně vykonávají závislou činnost.³³

Požadavek provozování živnosti pod vlastním jménem je obdobný požadavku obchodování pod obchodní firmou dle § 8 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník. Osoby zapsané do obchodního rejstříku podnikají pod firmou v něm zapsanou, osoby nezapsané pod svým jménem a příjmením.

Požadavek podnikání na vlastní odpovědnost vyjadřuje skutečnost, že je to živnostník, kdo nese riziko, kdo zodpovídá za své závazky celým svým majetkem. Požadavek podnikání na vlastní odpovědnost je úzce svázán s požadavkem samostatnosti.

Požadavek dosažení zisku spočívá ve snaze živnostníka o získání zisku, nikoliv jeho reálné dosažení. V tomto bodě se lze také zamýšlet nad otázkou, zda bude připuštěna forma nepeněžitého zisku. Zejména s přihlédnutím k ustanovení zákona č. 586/1992 Sb., zákon o daních z příjmu, ve znění pozdějších předpisů, ustanovení § 3, odst. 1, předmět z daně z příjmů, se lze domnívat, že ano. V odstavci 2 hovoří toto ustanovení o tom, že jako příjem se rozumí příjem peněžní i nepeněžitý, a to i pro případ příjmů plynoucích z podnikání či jiné samostatně výdělečné činnosti. Přestože pojem příjmu a zisku nelze považovat za totožný, jde dle mého názoru o pojmy blízké, kdy pojem zisku je určitým druhem příjmu, a to takového, který je očištěn o vzniklé výdaje. Z toho je možno usuzovat na skutečnost, že zákon formu nepeněžitého zisku nevyklučuje.

---

³² STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konспект přednášek, upravená 16. verze*, Praha, 2010, str. 2

³³ STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konспект přednášek, upravená 16. verze*, Praha, 2010, str. 1

Kromě výše uvedených požadavků hovoří J. Staša také o dalších znacích živností. „Při podnikatelské činnosti jsou uskutečňovány hospodářské operace - podnikání je činností hospodářskou. Z druhé strany ovšem neplatí, že každá hospodářská činnost je podnikáním. I když to nebývá obecně zdůrazňováno, není podnikatelskou činností hospodářská činnost vykonávaná výlučně pro vlastní potřeby. Podnikání je činností pro trh. Podpůrně, a to zejména v souvislosti s posuzováním samostatnosti a soustavnosti, je podnikání charakterizováno i tržní prezentací nabídky.“³⁴

Zároveň je nutno dodat, že musí živností zásadně činnost dovolená. V případě výkonu činnosti v rozporu se zákonem jde o činnost nedovolenou, v případě absence potřebného povolení jde o neoprávněné podnikání.

2.1.2. Negativní vymezení živnosti

Ke komplexnímu vymezení pojmu živnosti dále přispívá § 3 Žz, který obsahuje negativní vymezení pojmu živnosti, neboť uvádí výčet činností, které nemohou být podnikáním dle živnostenského zákona. Důvodem vyjmutí těchto činností z působnosti Žz je zejména skutečnost, že tato úprava je pro ně nevhodná a tyto činnosti vzhledem ke své povaze vyžadují samotné, zvláštní, důsledné a podrobné úpravy. V souladu s § 3 Žz lze tyto činnosti rozdělit do následujících skupin.

a) Skupina první, vymezená v odstavci prvním výše uvedeného ustanovení. Do této skupiny spadají činnosti, na něž se vztahuje státní monopol, tedy činnosti, které jsou zákonem vyhrazené státu nebo určené právnícké osobě. K těmto činnostem lze však uvést, že jejich význam je stále více a více omezován, příkladem budiž zrušení tabákového monopolu, či vydání dekretu prezidenta č. 50/1945³⁵ o opatřeních v oblasti filmu. K nové úpravě došlo také na poli poštovních služeb, či v hospodaření s lihem.³⁶ Pro upřesnění je nutné dodat, že ne každá činnost provozovaná státním podnikem, rozpočtovou a příspěvkovou organizací je vždy státním monopoem, i činnosti jimi

---

³⁴ STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konspekt přednášek, upravená 16. verze*, Praha, 2010, str. 2 - 3

³⁵ Dekret prezidenta č. 50/1945 svěřoval výhradě do rukou státu právo veřejného promítání filmů, dovozu a vývozu filmů, výrobu filmů, provozování ateliérů a další činnosti.

³⁶ HORZINKOVÁ, Eva; KOHOUT, Alexej. *Živnostenský zákon a předpisy souvisící : podle právního stavu k 1.9. 2001*. 8.vyd.aktualiz. Praha : Linde, 2001, str. 20-21.

vykonávané mohou být živností. Dále do kategorie první spadají činnosti spojené s využíváním výsledků duševní tvůrčí činnosti jejich původci nebo autory, výkon kolektivní správy práva autorského a práv souvisejících s právem autorským, restaurování kulturních památek nebo jejich částí.³⁷ Tyto činnosti jsou upraveny zejména zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, a zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

b) Ve skupině druhé jsou obsaženy činnosti fyzických osob, které podléhají zvláštním profesním předpisům. Příkladem lze uvést činnost lékařů, lékárníků, přírodních léčitelů³⁸, advokátů či soudní znalce a tlumočníky, typicky půjde například o tzv. komorová povolání.

c) Oblast třetí obsahuje značné množství činností bez hlavního jednotícího hlediska. V této oblasti je nutno upozornit zejména na činnost pořádání loterií a jiných obdobných her, ve které je nutno rozlišovat hrací stroje výherní, které nepodléhají živnostenskému zákonu, a digitální, světelná a nevýherní, s nimiž je možno provozovat živnost. S obdobnou odchylkou se setkáváme i u činnosti pronájmu nemovitostí, bytů a nebytových prostor, která může být živnostenským podnikáním tehdy, jsou-li současně s ní poskytovány i další služby, např. hotelového typu.³⁹

Otázkou, kterou si je nutno v souvislosti s negativním vymezením živností klást, je rovněž posouzení vhodnosti takového řešení z hlediska legislativního. Z novel Žz je zjevné, že § 3 Žz je jedním z nejnovelizovanějších ustanovení. Negativní vymezení v zákoně ve své aktuální podobě může sloužit zejména právní jistotě a přehlednosti právního řádu v oblasti živnostenského práva, tuto funkci však částečně oslabují právě četné novely. Domnívám se tedy, že dané ustanovení by šlo bez velkých komplikací nahradit tak, aby odkazovalo na zvláštní zákony, které by stanovily, že předmětná činnost není živností.

Ve slovenské právní úpravě nalezneme ohledně negativního vymezení živnosti v § 3 odst. 3 zákona č. 455/1991 Zb., o živnostenskom podnikaní, ve znění pozdějších předpisů, rovněž následující ustanovení: „Živnosťou nie je ani činnosť, ktorá svojou

---

³⁷ Dříve byla tato činnost předmět koncesované živnosti. Oprávnění udělená živnostenským úřadem k výkonu této činnosti zanikla ke dni 1.03.2001. Zákonodárce k tomuto kroku přistoupil vzhledem k vysoké odborné náročnosti této činnosti.

³⁸ Dříve byla tato činnosti živností volnou.

³⁹ HORZINKOVÁ, Eva; URBAN, Václav. *Živnostenský zákon a předpisy související : s komentářem a příklady : podle stavu k 1.7.2008*. Praha : Linde, 2008, str. 32

povahou splňna znaky živnosti podľa § 2, ale je v rozpore s dobrými mravmi.“ Je na místě uvažovat o tom, jakou toto ustanovení plní funkci a zda by nebylo na místě jej zavést i v živnostenské úpravě České republiky. Lze říci, že toto ustanovení směřuje zejména proti činnostem jako je prostituce, či žebrání. Otázky prostituce se Žz již dotkl, a to novelou č. 286/1995 Sb., kdy došlo k jejímu zařazení mezi činnosti, jež nejsou živností. Otazník však stále může viset nad otázkou žebrání – je taková činnost živností naplňuje-li znaky pozitivního vymezení živnosti? Problémem však může být neurčitost pojmu dobré mravy, která bude vyžadovat určitou kvalifikovanou úvahu při každém jeho užití. Problematickým pak může být i vztah podnikání v rozporu s dobrými mravy a otázka správních deliktů podnikatelů. Závěrem je tedy možno říci, že toto ustanovení určitá pozitiva má, avšak zároveň přináší řadu komplikací.

2.2. *Subjekty oprávněné provozovat živnost*

Subjekty oprávněné provozovat živnost jsou uvedeny v hlavě druhé, § 5 Žz. Základní zásadou, na které je toto ustanovení postaveno, je zpřístupnění živnostenského podnikání osobám fyzickým i právnickým, splní-li tyto podmínky stanovené v živnostenském zákoně.

I přes splnění podmínek stanovených živnostenským zákonem je však nutno upozornit, že se setkáváme s osobami, jejichž právo na podnikání, tedy i živnostenské podnikání, či jinou hospodářskou činnost je v souladu s čl. 44 LZPS omezeno. Zejména jde o omezení týkající se fyzických osob, které vykonávají určitou veřejnou funkci neslučitelnou s živnostenským podnikáním, typicky půjde například o soudce, státní zastupitele, zaměstnance státní správy a příslušníky bezpečnostních sborů a příslušníků ozbrojených sil.⁴⁰ Tato omezení jsou upravena řadou zvláštních zákonů a vyplývají tak z veřejného práva.

Vedle toho se uplatní i omezení v rámci soukromého práva, na základě sjednání konkurenční doložky dle § 310 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

---

⁴⁰ Toto omezení stanoví například § 85 zákona č. 6/2002 Sb., zákon o soudech a soudcích, nebo § 24 odst. 6 zákona č. 283/1993 Sb., zákon o státním zastupitelství.

Z hlediska právnických osob živnostenský zákon nerozlišuje a nečiní rozdíly mezi jednotlivými právními formami, neboť omezení stanoví samy zvláštní zákony. Příkladem budiž zákon č. 227/1997 Sb., zákon o nadacích a nadačních fondech, ve znění pozdějších předpisů, který pro případ nadací a nadačních fondů v § 23 stanovuje s určitými výjimkami zákaz podnikat vlastním jménem. Obdobné ustanovení nacházíme rovněž v zákoně č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů, který těmto také zapovídá možnost podnikání jinak než prostřednictvím k tomuto účelu založených obchodních společností a družstev.

Pokud jde o občanská sdružení dle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, tento konstatuje v § 1 odst. 3 písm. b), že tento zákon se nevztahuje na sdružování občanů k výdělečné činnosti. Důvodová zpráva k této problematice však uvádí: „V odst. 3 se taxativně vypočítávají sdružení, na něž se tento zákon nevztahuje a jejichž postavení je třeba upravit zvláštními zákony. Pokud se mluví o sdružování "k výdělečné činnosti nebo k zajištění řádného výkonu povolání", rozumí se tím např. bytová, spotřební a výrobní družstva, jednotná zemědělská družstva, sdružení advokátů, sdružení soukromě podnikajících občanů apod.; toto ustanovení se tedy netýká případné výdělečné činnosti společenské organizace.“ Po novelizaci, která nahradila pojem společenská organizace pojmem občanské sdružení, lze mít tedy za to, že občanská sdružení jsou konstruována jako subjekty, jejichž primárním účelem není podnikání. Domnívám se však, že nic nebrání tomu, aby vedlejší činností, tedy činností podporující její hlavní cíl, bylo podnikání.

Občanskoprávní society dle § 829 Oz, jako útvary bez právní subjektivity nemohou být nositeli živnostenského oprávnění.

Kromě takzvaných českých osob, což je dle § 5 Žz osoba s bydlištěm, či právnická osoba se sídlem na území České republiky, přičemž bydlištěm je rozuměn trvalý pobyt, může živnostenské oprávnění získat i zahraniční osoba, osoba s bydlištěm či sídlem mimo území České republiky. V této oblasti vycházíme ze zásady uvedené jak v živnostenském zákoně, tak v § 21 Obchz, a to zásady možnosti zahraničních osob podnikat na území České republiky za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako české osoby. Tato zásada má i určitá omezení, a to v podobě povinnosti zahraniční osoby k zřízení organizační složky podniku na území České republiky a zápis do

obchodního rejstříku, která je stanovena v obchodním zákoníku. Z hlediska Žz se režim zahraničních osob ze třetích zemí diferencuje povinností předkládat doklady přeložené tlumočnickem zapsaným do seznamu tlumočnicků či v ověřování pravosti podpisu a razítka. Tuto oblast rovněž novelizoval zákon č. 427/2010 Sb., který stanovil, že právo provozovat živnost vzniká těmto fyzickým zahraničním osobám třetích zemí již dnem doložení dokladu prokazujícího udělení dlouhodobého víza nebo povolení k dlouhodobému pobytu živnostenskému úřadu, u kterého byla živnost ohlášena (byla podána žádost o koncesi) za předpokladu, že tento doklad bude doložen do 3 pracovních dnů ode dne ohlášení místa pobytu cizince na území České republiky ve smyslu § 93 zákona o pobytu cizinců a zároveň ve lhůtě 6 měsíců ode dne doručení výpisu vydaného živnostenským úřadem pro účely řízení o povolení k pobytu.⁴¹ Odpovídající novelizace v tomto smyslu se dostalo i ustanovení § 21 zákona č. 513/1991 Sb., Obchz.

2.3. Podmínky provozování živnosti

Žz rozeznává dvojí podmínky pro vznik živnostenského oprávnění, a to všeobecné podmínky provozování živnosti uvedené v § 6 Žz a dále zvláštní podmínky uvedené v § 7 Žz. Tyto podmínky je povinna splnit každá osoba, které má být uděleno živnostenské oprávnění.

Obecně platí, že oblast podmínek vyžadovaných k získání živnostenského oprávnění je jednou z těch, které prošly řadou novelizací za účelem snižování zátěže kladené na podnikatele. Zrušena byla povinnost předkládání dokladů o tom, že fyzická osoba nemá daňové nedoplatky nebo nedoplatky na sociálním a zdravotním pojištění, rovněž již není nutné prokazování spolehlivosti, kterýžto požadavek byl nejprve konstruován jako zvláštní podmínka, později jako všeobecná. Požadavek spolehlivosti, který se vztahoval pouze ke koncesovaným živnostem, byl ze Žz odebrán v roce 2000. Je nutno říci, že tento institut měl své pozitivní i negativní stránky. Největší problém zřejmě představovala jeho neurčitost, ze které pramenila nedostatečnost právní jistoty při jeho užití, avšak jistě měl i své opodstatnění. Lze si jistě představit jeho oprávněné

---

⁴¹ ODBOR, 04400. *CzechPoint* [online]. 04.01.2011. MPO. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument77449.html>>.

užití tam, kde bylo žádáno o udělení živnostenského oprávnění osobou trestně stíhanou pro řadu trestných činů, o nichž však nebylo ještě rozhodnuto, avšak existovala důvodná obava, že dojde k odsouzení této osoby, či pro případ osoby, která spáchala řadu přestupků relevantních k předmětu podnikání. Přesto se však lze s požadavkem spolehlivosti v živnostenském zákoně stále setkat – stanoven je jako požadavek dle zvláštního zákona, a to zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České Republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů, u některých koncesovaných živností.

2.3.1. Všeobecné podmínky provozování živnosti

Všeobecné podmínky provozování živnosti představují základní, taxativně stanovené podmínky, jejichž splnění je bezpodmínečně vyžadováno ke vzniku živnostenského oprávnění u všech druhů živností. Tyto podmínky jsou následující.

- a) Dosažení věku 18 let, tedy hranice, kterou § 8, odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákon, spojuje se vznikem zletilosti. Tato podmínka však nepředstavuje požadavek zletilosti, proto ji osoby zletilé, avšak mladší 16 let nesplňují. Zákon stanovuje možnost zhojení nedostatku této podmínky, a to v § 12 Žz, který stanoví, že jménem a na účet fyzické osoby, která z důvodu nedostatku věku nemá plnou způsobilost k právním úkonům, může být živnost provozována se souhlasem soudu, a to na návrh zákonného zástupce. K tomuto ustanovení J. Staša dodává: „Problémem je, kdo v takovém případě má povinnosti podnikatele, resp. kdo je subjektem správní odpovědnosti pro případ jejich porušení. Nelze ji přičítat zákonnému zástupci.“⁴² Zákon dále stanoví, že zákonný zástupce ustanoví se souhlasem soudu odpovědného zástupce. Ani ten však dle aktuální právní teorie není nositelem správní odpovědnosti. Jistým řešením by snad bylo vytvoření nového institutu správce, který by byl jmenován soudem, měl nárok na odměnu, a který by v rámci své funkce nesl

---

⁴² STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konspekt přednášek, upravená 16. verze*, Praha, 2010, str. 17

určitou odpovědnost.

Ráda bych rovněž vyslovila nesouhlas s podmínkou dosažení věku 18 let pro osoby již zletilé. Lze poukázat zejména na to, že v 16 letech již jde o věk, kdy osoba může být zaměstnancem, a ve chvíli, kdy získává plnou zletilost, dle mého názoru není důvod proč jí bránit v přístupu k živnostenskému podnikání.

- b) Dalším požadavkem je způsobilost k právním úkonům, jejíž nabytí vymezuje § 8 Oz, zároveň také stanoví možnost jejího omezení, a to v § 10 Oz. Výše uvedená možnost zhojení prostřednictvím provozování živnosti se souhlasem soudu platí obdobně.
- c) Subjekty dále musí splňovat podmínku bezúhonnosti. Tomuto požadavku se Žž věnuje v dalších odstavcích § 6, kdy negativně určuje, že bezúhonná není osoba, která byla pravomocně odsouzena pro trestný čin spáchaný úmyslně, jestliže byl tento trestný čin spáchán v souvislosti s podnikáním, anebo s předmětem podnikání, o který žádá nebo který ohlašuje, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena. S podnikatelskou činností budou souviset zejména trestné činy hospodářské. Stát je zde veden úmyslem snižování hospodářské kriminality a ochrany základních práv a svobod třetích osob, jež by mohla být podnikáním provozovaným v rozporu s právem a dobrými mravy dotčena, a dále také ochrana svobody podnikání a hospodářské soutěže.⁴³ Se zahlazením trestu tato podmínka zaniká.

Otázka bezúhonnosti je jednou z oblastí, která byla často dotčena judikaturou soudu. Jmenovat lze například rozsudek Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 7 A 138/1994 ze dne 20.01.1997, který stanovil, že k zahlazení trestu tak, aby došlo ke splnění podmínky bezúhonnosti, musí dojít ve všech částech trestu a nepostačí pouze zahlazení trestu zákazu činnosti.⁴⁴ V roce 2003 byl vydán rozsudek Nejvyššího správního soudu, sp.zn. 6 A 128/2002, který se dotýkal vztahu bezúhonnosti a novelizace trestních předpisů. V tomto rozsudku byl vysloven právní názor, že je bez právního významu, že ustanovení, na základě něhož došlo k odsouzení žadatele o živnostenské oprávnění, bylo dotčeno

---

⁴³ ONDRUŠ, Radek; VYTOPIIL, Petr: Ke zrušení živnostenského oprávnění, ASPI – původní nebo upravené texty pro ASPI, 2011

⁴⁴ ŠÍŠKEOVÁ, Sylva. Přehled judikatury z oblasti živnostenského podnikání. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, str. 38 - 40

novelizací, pokud nejde o novelizaci, v důsledku které by bylo na pachatele pohlíženo, jako by nebyl odsouzen. V konkrétním skutkovém stavu daného případu došlo ke změně v pohlížení na daný čin a tento přestal být trestným činem. K této skutečnosti živnostenský úřad nepřihlédl. Nejvyšší správní soud konstatoval správnost takového postupu, neboť Žz živnostenskému úřadu takový pokyn nedává a nespojuje s případnou změnou trestněprávních předpisů změnu definice bezúhonnosti.⁴⁵ Rozsudek Krajského soudu sp. zn. 22 Ca 137/2004 ze dne 02.01.2006 se zabýval otázkou vymezení trestných činů souvisejících s podnikáním. Krajský soud vyslovil tento závěr: „Trestnými činy vedoucími ke ztrátě bezúhonnosti...nejsou pouze ty trestné činy, jejichž znakem skutkové podstaty je podnikání (trestné činy hospodářské); pro aplikaci citovaného ustanovení je podstatné, zda trestný čin má souvislost s podnikatelskými aktivitami konkrétní osoby. Za bezúhonného tak nelze považovat podnikatele, který jednáním, za něž byl pravomocně odsouzen v trestním řízení, vymáhá své pohledávky.“⁴⁶

Obecně formulovala judikatura tři základní kritéria, na základě nichž je nutno posuzovat otázku naplnění podmínky bezúhonnosti. Těmito kritérii je princip způsobilosti naplnění účelu, který sleduje, zda dojde k naplnění smyslu ustanovení; princip potřebnosti, jež sleduje, zda je potřebné zabránit takovému podnikateli v dalším podnikání; a princip přiměřenosti, který řeší kolizi práva na podnikání a ochrany veřejného zájmu.⁴⁷

K prokazování bezúhonnosti slouží výpis z Rejstříku trestů, který je opatřován živnostenským úřadem způsobem umožňující dálkový přístup. U osob, které nejsou občany České republiky je nutno předložit tento výpis z Rejstříku trestů, či obdobného registru ve fyzické osobě, pokud v daném státě není vydáván pak rovnocenný doklad, jinak čestné prohlášení učiněné před notářem či osobou s obdobným postavením. Doklady nesmí být starší tři měsíců. V souvislosti s podmínkou bezúhonnosti je také nutno zmínit koncesovanou živnost Ostraha

---

⁴⁵ ŠÍŠKEOVÁ, Sylva. *Přehled judikatury z oblasti živnostenského podnikání*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, str. 43 - 45

⁴⁶ ŠÍŠKEOVÁ, Sylva. *Přehled judikatury z oblasti živnostenského podnikání*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, str. 45

⁴⁷ ONDRUŠ, Radek; VYTOPILO, Petr: *Ke zrušení živnostenského oprávnění*, ASPI – původní nebo upravené texty pro ASPI, 2011

majetku osob a Služba soukromých detektivů, u nichž je tento požadavek stanoven i pro zaměstnance a § 6a živnostenského zákona ve znění 227/2009 Sb., dokonce tento požadavek zpříšňoval.

Na vývoji právní úpravy bezúhonnosti lze sledovat aktuálně zmenšování rozsahu trestných činů, jejichž důsledkem je nesplnění podmínky bezúhonnosti, a to vyřazením trestných činů spáchaných z nedbalosti. Domnívám se, že nejde právě o krok, který míří správným směrem. Dle mého názoru mohou například trestné činy podílnictví z nedbalosti dle § 215 či legalizace výnosů z trestné činnosti dle § 217 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, představovat závažnou trestnou činnost, a v takovém případě by bylo vhodné, aby pachatel takového trestného činu neměl dále možnost získat živnostenské oprávnění.

2.3.2. Zvláštní podmínky provozování živnosti

Zvláštními podmínkami jsou odborná způsobilost nebo jiná způsobilost. Splnění těchto podmínek není vyžadováno u všech druhů živností, ale pouze v návaznosti na jednotlivé předměty živnosti.

U živnosti volné není prokazování odborné způsobilosti či jiné způsobilosti vyžadováno.

U živností řemeslných zákon prokazování odborné způsobilosti či jiné způsobilosti vyžaduje, a to buď v podobě prokázání dosažení určitého vzdělání či praxe dle § 21 Žz. Odborná způsobilost se prokazuje například dokladem o řádném ukončení středního vzdělání s výučním listem, s maturitní zkouškou, vyššího odborného vzdělání či dokladem o uznání odborné kvalifikace, a to nejen v daném oboru, ale i v oboru příbuzném. Je však nutno poznamenat, že zde nastává otázka, jaký obor je oborem příbuzným. V minulosti jsme se setkávali s tím, že sám Žz ve znění zákona č. 296/2007 Sb. v § 22 označoval příbuzné obory za obory takové, které užívají stejných nebo obdobných pracovních postupů a odborných znalostí. Toto ustanovení bylo však zrušeno zákonem č. 130/2008 Sb. Přesné vymezení příbuzných oborů až na několik výjimek – například v § 12a zákona č. 274/2001 Sb., zákona o vodovodech a kanalizacích, ve znění pozdějších předpisů, – v právních předpisech tedy nenacházíme.

U požadavků stanovených pro prokázání odborné způsobilosti lze v průběhu vývoje této úpravy sledovat příklon k jejich uvolňování. Pozitivní změnu doznala otázka požadavků v novele č. 130/2008 Sb., která odstranila požadavek praxe v oboru. Myslím, že jde o změnu pozitivní, neboť otevřela přístup k živnostenskému podnikání řadě mladých lidí, kteří, ač vystudovaní v daném oboru, nesplňovali požadavek praxe.

Pro případ živností vázaných odkazuje § 23 Žz na přílohu č. 2 tohoto zákona, která obsahuje vyžadovanou odbornou způsobilost v návaznosti na předmět podnikání.

Obdobně je tomu u živností koncesovaných, u nichž opět dochází k odkazu na obsah přílohy č. 3 Žz. Tato příloha vedle vymezení požadované odborné a jiné zvláštní způsobilosti obsahuje též určení orgánu státní správy, který se vyjadřuje k žádosti o koncesi. Jako u jediného druhu živností se zde uplatňuje požadavek jiné zvláštní způsobilosti, avšak i zde ho nacházíme spíše sporadicky, příkladem může být například požadavek finančního zajištění u některých druhů dopravy živnosti Podnikání v silniční motorové dopravě dle § 4a zákona č. 111/1994 Sb., zákon o silniční dopravě, ve znění pozdějších předpisů.

2.4. Překážky provozování živnosti

K řádnému provozování živnosti je nejen nutné splnění výše uvedených podmínek, ale zároveň je nutné, aby nebyla naplněna žádná z překážek provozování živnosti uvedených v § 8 Žz. Tyto překážky rozlišujeme na soukromoprávní, které mají souvislost s insolvenčním řízením, a veřejnoprávní. Veřejnoprávní překážky se vztahují k fyzickým osobám a nelze je prominout.

Ke vzniku první soukromoprávní překážky dochází v souvislosti s prohlášením konkursu na daného podnikatele. Rozhodný den pro vznik překážky je v tomto případě den prodeje podniku jiné osobě, ale také den, kdy nabude právní moc rozhodnutí, kterým soud rozhodl o ukončení provozu podniku. Soud může určit i den odlišný. Dále živnost nesmí provozovat fyzická či právnická osoba, po dobu 3 let od právní moci rozhodnutí o zamítnutí insolvenčního návrhu z důvodu nedostatku majetku k úhradě nákladů insolvenčního řízení, případně byl-li zrušen konkurz pro nedostatek majetku. Tuto překážku však lze prominout příslušným živnostenským úřadem, jestliže dlužník prokáže, že jsou u něho splněny předpoklady pro řádné plnění povinností při podnikání

a pro řádné plnění finančních závazků. Na prominutí však není právní nárok. Stát tímto ustanovením sleduje zájem ochrany účastníků obchodních vztahů, neboť vůči takovému podnikateli mohou důvodně vznikat pochybnosti ohledně jeho důvěryhodnosti či úvěruschopnosti. K takovému stavu však nemusí dojít ve všech případech, proto zákon stanoví možnost prominutí této překážky, prokáže-li podnikatel, že je dostatečně finančně zajištěn a lze očekávat řádné plnění jeho povinností.

S insolvenčním řízením také souvisí stav, kdy soud vydá předběžné opatření, kterým omezí podnikatellovo nakládání s majetkem a ustanoví předběžného insolvenčního správce. Překážkou výkonu živnostenského oprávnění zde pak je absence souhlasu předběžného insolvenčního správce s úkony týkajícími se živnostenského oprávnění. Pro případ řešení úpadku konkurzem pak zákon stanoví omezení v podobě nutnosti písemného souhlasu insolvenčního správce s úkony souvisejícími se změnou, zrušením a vznikem živnostenského oprávnění.

Další překážkou provozování živnosti, tentokrát již veřejnoprávní, je skutečnost, že fyzické osobě byl soudem či správním orgánem uložen jako trest či sankce zákaz činnosti týkající se provozování živnosti v oboru, či v oboru příbuzném. Otázkou je, v jaké šíři může být zákaz činnosti uložen⁴⁸. Obecně platí, že u volných činností se zákaz týká pouze dotčeného oboru, u ostatních však platí všeobecně. Problematickým zde opět může být vymezení, co zákon pod pojmem příbuzného oboru označuje a v jakých případech dojde ke vzniku této překážky.

Překážku rovněž představuje zrušení živnostenského oprávnění, dle § 58 odst. 2 až 4. Daná překážka se vztahuje na obor, vůči němuž bylo oprávnění zrušeno, případně na obor příbuzný. Znovu ohlásit živnost či požádat o udělení koncese lze po uplynutí tří let, v případě dle § 58 odst. 3, udělení koncese v jiném oboru, je lhůta zkrácena na dobu 1 roku.

2.5. *Institut odpovědného zástupce*

Odpovědného zástupce definujeme jako fyzickou osobu, která musí splňovat všechny hmotněprávní předpoklady, zejména všeobecné a zvláštní podmínky

---

⁴⁸ HORZINKOVÁ, Eva; URBAN, Václav. *Živnostenský zákon a předpisy související : s komentářem a příklady : podle stavu k 1.7.2008*. Praha : Linde, 2008, str. 50

provozování živnosti (živnostenské oprávnění).⁴⁹ Úpravu tohoto institutu obsahuje § 11 Žz, který stanoví případy fakultativního i obligatorního ustanovení odpovědného zástupce.

Funkcí institutu odpovědného zástupce je zabezpečit výkon živnostenského oprávnění takovou osobou, která má k tomu předpoklady především z hlediska odbornosti a vzdělání a která zajistí dodržování právních předpisů při výkonu takovéto činnosti.

Žz v ustanoveních § 11 až 13 stanoví, že povinně je odpovědný zástupce ustanovován:

- a) U fyzické osoby, která je podnikatelem, a nesplňuje zvláštní podmínky provozování živnosti.
- b) U právnické osoby, pro živnost vyžadující splnění zvláštních podmínek. V případě, že vyžadované podmínky splňuje statutární orgán této osoby, není možno ustanovit odpovědným zástupcem třetí osobu, nýbrž je tuto funkci povinen vykonávat tento statutární orgán. Tato povinnost je stanovena zejména s ohledem na co nejužší možné propojení se samotnou podnikatelskou činností, kterou bude mít statutární orgán jistě větší, než případná třetí osoba.
- c) U zákonného zástupce osoby, která není způsobilá provozovat živnost pro nedostatek věku či plné způsobilosti k právním úkonům, tehdy, má-li být živnost provozována jejím jménem a na její účet se souhlasem soudu⁵⁰.
- d) U zákonného zástupce osoby, která přestala splňovat podmínku plné způsobilosti k právním úkonům, má-li být živnost dále provozována se souhlasem soudu.⁵¹
- e) U osoby pokračující v živnosti při úmrtí podnikatele, nesplňuje-li některou z podmínek provozování živnosti.

Vedle toho může podnikatel ustanovit odpovědného zástupce dobrovolně.

Pokud budeme hovořit o podmínkách, které musí odpovědný zástupce splňovat, vedle obecných a zvláštních podmínek je nutné, aby osoba, která se má stát odpovědným zástupcem, s tímto svým ustanovením vyslovila souhlas. Dále je

---

⁴⁹ HENDRYCH, Dušan. *Právní slovník*. 3.vyd. Praha : C.H. Beck, 2009, str. 595

⁵⁰ STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konspekt přednášek, upravená 16. verze*, Praha, 2010, str. 23

⁵¹ STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konspekt přednášek, upravená 16. verze*, Praha, 2010, str. 23

odpovědný zástupce omezen počtem podnikatelů, u nichž může tuto funkci vykonávat, maximálním počtem jsou čtyři podnikatelé. Tento požadavek reaguje na skutečnost, že odpovědný zástupce by neměl být pouze jakousi nečinnou osobou, ale měl by se reálně účastnit provozu živnosti v takovém rozsahu, který mu dovolí plnění jeho povinností. Odpovědný zástupce právnické osoby také nesmí být členem její dozorčí rady či jiného kontrolního orgánu. Naproti tomu odbourán byl požadavek pobytu na území České republiky a požadavek znalosti českého či slovenského jazyka.⁵²

Úprava ustanovení odpovědného zástupce se liší podle toho, zda jde o živnost ohlašovací či živnost koncesovanou. U živností ohlašovacích se ustanovení odpovědného zástupce oznamuje živnostenskému úřadu, a to do 15 dnů od ustanovení. Datum ustanovení je rovněž bráno jako datum vzniku funkce. Obdobně tento režim platí pro ukončení výkonu funkce, oznamuje-li tuto skutečnost sám odpovědný zástupce, je povinen prokázat, že podnikatel byl o této skutečnosti předem informován. U živností koncesovaných podléhá ustanovení odpovědného zástupce schválení ze strany živnostenského úřadu. Datem ustanovení do funkce je až den, kterým rozhodnutí o schválení nabylo právní moci.

Jestliže nedojde k přerušení, nebo pozastavení živnosti, je podnikatel povinen ustanovit odpovědného zástupce do 15 dní od doby, kdy předchozí odpovědný zástupce přestal splňovat podmínky či ukončil svou funkci.

Je nutno poznamenat, že vedle ustanovení odpovědného zástupce na základě veřejného práva, existuje zde rovněž smluvní vztah mezi podnikatelem a odpovědným zástupcem. Zejména to bude vztah pracovněprávní, ale může jít i o vztah obchodněprávní či občanskoprávní.

V otázce odpovědnosti pak Žz v § 11 odst. 1, že odpovědný zástupce za dodržování předpisů a za řádný provoz živnosti odpovídá. Toto ustanovení budí značné pochyby. J. Staša k tomuto tématu uvádí: „Postavení odpovědného zástupce nebylo nikdy jasně formulováno.... Dikce zákona proto vzbuzuje pochybnosti, nakolik vůbec může jít o konkrétní právní povinnost. I kdyby tak tomu bylo, je dále otázkou, nakolik lze odpovědnému zástupci přičítat porušení této povinnosti, pokud nemá v „podniku“ (v

---

⁵² Tento požadavek byl prokazován před příslušným pracovníkem živnostenského úřadu. Cizinec prokáže znalost českého jazyka tehdy, jestliže je schopen plynně a jazykově správně reagovat na otázky vztahující se k běžným situacím denního života a podnikání a umí ústně sdělit obsah textu z denního tisku. Zdroj: *Epravo.cz* [online]. 13.11.2002. Cizinec - odpovědný zástupce podnikatele. Dostupné z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/prakticke-rady/cizinec-odpovedny-zastupce-podnikatele-19759.html>>.

„provozu“) takové postavení, aby mohl ve věcech, které zmiňuje § 11 odst. 1 Žz, rozhodovat.“⁵³ Vodítka pro posouzení postavení odpovědného zástupce můžeme hledat nyní již ve zrušeném ustanovení § 65 odst. 5 Žz ve znění zákona č. 296/2007 Sb., který stanovil, že odpovědnému zástupci lze za porušení jeho povinností uložit pokutu. Vzhledem k tomu, že toto ustanovení bylo již ze zákona odstraněno, lze usuzovat na úmysl zákonodárce dát tím najevo, že odpovědný zástupce není subjektem odpovědným za případné porušení dle § 11 Žz.

K postavení odpovědného zástupce se rovněž vyjádřil Vrchní soud v Praze svým rozsudkem sp. zn. 6 A 211/1993 ze dne 25.11.1994, kde vyslovil, že ustanovení odpovědného zástupce neznamena, že podnikatel je zproštěn své povinnosti dodržovat podmínky a povinnosti stanovené právními předpisy⁵⁴. Obecně platí, že Žz je úpravou vztahů mezi podnikateli a orgány státní správy. K úpravě právních vztahů třetích osob dochází pouze tam, kde je tak výslovně stanoveno. Odpovědnost odpovědného zástupce nastává tedy pouze tam, kde nalézáme výslovnou úpravu takové situace. Vedle toho ovšem stále existuje právní vztah mezi podnikatelem a zástupcem, kde je na podnikateli, zda odvodí z dané situace odpovědnost odpovědného zástupce.

Alespoň částečné řešení problému odpovědného zástupce lze hledat například ve slovenské úpravě, zákoně č. 455/1991 Zb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů, která stanoví povinnost ustanovit odpovědného zástupce pro každou provozovnu. Dle mého názoru je tak vytvořen prostor pro to, aby byl odpovědný zástupce reálně schopen svou činnost vykonávat – na rozdíl od úpravy české. Další možností, kterou zmiňuje J. Staša, je úprava povinnosti tak, aby podnikatel byl povinen zajistit účast osoby splňující zvláštní podmínky provozování živnosti a tuto skutečnost byl při případné kontrole schopen prokázat. Vzhledem k aktuální situaci, kdy je úloha odpovědného zástupce formulována nejasně, je to dle mého názoru nejlepší řešení.

2.6. Členění živnosti

---

⁵³ STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konspekt přednášek, upravená 16. verze*, Praha, 2010, str. 24

⁵⁴ ŠÍŠKEOVÁ, Sylva. *Přehled judikatury z oblasti živnostenského podnikání*. Praha : Wolters Kluwer - ČR, a.s., 2010, str. 47

2.6.1. Členění živností v závislosti na režimu vzniku živnostenského oprávnění

Živnostenský zákon stanoví dva možné režimy vzniku živnostenského oprávnění, a to takzvaný ohlašovací režim a režim povolovací.⁵⁵ Ke vzniku živnosti v ohlašovacím režimu dochází za předpokladu, že jsou splněny podmínky uvedené v živnostenském zákoně a dojde k řádnému ohlášení živnosti. Naproti tomu ke vzniku živnosti v rámci povolovacího režimu dochází na základě státního povolení, který zákon označuje jako koncese.⁵⁶ Z hlediska závislosti na režimu vzniku živnostenského oprávnění tedy rozlišujeme živnosti ohlašovací a koncesované.

2.6.2. Členění živností v závislosti na předmětu živnostenského podnikání

Členění živností z hlediska předmětu živnostenského podnikání lze odvodit z ustanovení Žz týkající se rozsahu živnostenského oprávnění. Do novelizace v roce 2004 byly rozlišovány živnosti obchodní, výrobní a služby, kterýžto pojem byl vyhrazen přeshraničnímu podnikání.⁵⁷ Živnostenský zákon v § 34 – 44 aktuálně rozděluje živnosti dle předmětu podnikání takto:

- a) Živnosti, které spočívají v obchodní činnosti, zejména půjde o pronajímání zboží, zprostředkování koupě a prodeje zboží, drobná úprava či montáž zboží a jednoduchá výměna vadných součástí u dodaného zboží.
- b) Živnosti, které spočívají ve výrobní činnosti, tedy v oprávnění vyrábět výrobky, dále je prodávat a opravovat.
- c) Živnosti, které spočívají v provádění oprav nebo údržby věcí, provádění přeprav osob nebo věcí, ubytování, hostinskou činnost, v provozování zastavárenské činnosti nebo provádění jiných prací a poskytování jiných výkonů.

---

⁵⁵ STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konspekt přednášek, upravená 16. verze*, Praha, 2010, str. 5

⁵⁶ STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konspekt přednášek, upravená 16. verze*, Praha, 2010, str. 15 - 16

⁵⁷ STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konspekt přednášek, upravená 16. verze*, Praha, 2010, str. 32

2.6.3. Členění živností ohlašovacích v závislosti na požadované odborné či jiné způsobilosti

Živnosti lze vedle režimu jejich vzniku rozčlenit i dle odborné či jiné způsobilosti, která je k získání takového oprávnění požadována. Členění těchto živností je následující:

- a) Živnost volná, kde odborná či jiná způsobilost není vyžadována
- b) Živnosti řemeslné, kde je vyžadována odborná či jiná způsobilost jednotně dle § 21 a 22 Žz.
- c) Živnosti vázané, u nichž je odborná či jiná způsobilost vyjádřena specificky pro každou živnost a často je rovněž přísnější než u živností řemeslných

3. Živnostenské oprávnění

3.1. Charakteristika živnostenského oprávnění

Živnostenské oprávnění definujeme jako subjektivní právo veřejnoprávní povahy.⁵⁸ Jeho subjektivní povaha spočívá v tom, že se zásadně váže na konkrétní subjekt. Právní teorie rovněž rozlišuje dvojí složku subjektivního práva – latentní složku, která představuje možnost disponovat oprávněním, a složku realizační, kdy je oprávnění užíváno a je na jeho základě živnostensky podnikáno.⁵⁹

Vedle tohoto lze živnostenské oprávnění charakterizovat několika znaky.

Zaprvé je živnostenské oprávnění, pokud jde o jeho subjekty, univerzální. Za splnění zákonem stanovených podmínek mohou být jeho nositelem osoby fyzické i právnické, české i zahraniční.⁶⁰ Více k subjektům viz kapitola 2.3.

Živnostenské oprávnění je dále vždy vázáno na konkrétní osobu. Tato zásada byla dříve výslovně uvedena v ustanovení § 10 odst. 9 Žz ve znění zákona č. 296/2007 Sb., časem však zákonodárce od explicitního ustanovení ustoupil. Z této podmínky mimo jiné plyne, že až na výjimky není možný přechod živnostenského oprávnění na někoho jiného.⁶¹ Takovouto výjimkou je pokračování v živnosti při úmrtí podnikatele dle § 13 Žz. Ten stanoví pro případ úmrtí podnikatele možnost pokračování v živnosti až do skončení řízení o projednání dědictví. Možnost pokračovat v živnosti má především správce dědictví, dědicové ze zákona, pokud nejsou dědicové ze závěti, manžel či partner, je-li spoluvlastníkem majetku používaného k provozování živnosti (nemusí být dědicem) či insolvenční správce. Druhou výjimku představuje pokračování v živnosti při fúzi, rozdělení právnické osoby či převodu jmění na společníka dle § 14 Žz. V praxi se lze rovněž setkat s dotazy na přechod živnostenského oprávnění v případě převodu podniku. Vzhledem k aktuální konstrukci živnostenského oprávnění je takovýto přechod nemožný, přesto lze konstatovat, že pro případ, že by v určité lhůtě nový nabyvatel prokázal splnění podmínek, tak jak je tomu u situací vymezených v § 14, bylo

⁵⁸ PRŮCHA, Petr. *Živnostenské oprávnění*. 1.vyd. Brno : MU, 1997. str. 53

⁵⁹ PRŮCHA, Petr. *Živnostenské oprávnění*. 1.vyd. Brno : MU, 1997. str. 53 - 54

⁶⁰ STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konspekt přednášek, upravená 16. verze*, Praha, 2010, 13 - 14

⁶¹ STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konspekt přednášek, upravená 16. verze*, Praha, 2010, str. 13 - 14

by možno považovat takový postup za praktický.

Dalším charakteristickým znakem živnostenského oprávnění je, že se vždy vztahuje k určitému předmětu podnikání, k určité činnosti, je tedy konkrétní ve svém předmětu. Živnostenské oprávnění může být uděleno pro více předmětů podnikání, pro různý rozsah předmětů podnikání, tento je však vždy vymezen. Konkrétní obsah živností je rovněž uveden v nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností, ve znění pozdějších předpisů. Tento znak nebyl v historii živnostenské úpravy zcela naplňován, značné odchýlení od tohoto znaku představoval institut průmyslově provozované živnosti, zavedený novelou č. 356/1999 Sb., který umožňoval udělit jedno živnostenské oprávnění, na jehož základě však bylo možno vykonávat celou řadu činností, které by jinak byly samostatnými činnostmi koncesovanými či ohlašovacími. Od 01.07.2008 je tento institut zrušen. Princip konkrétnosti živnostenského oprávnění se rovněž projevuje v konstrukci živnosti volné, přesněji ve vytvoření jejích oborů, které ač nemají zásadnějšího právního či praktického významu, je nutno stále uvádět.

Provozovat živnost lze na celém území státu, jde tedy o oprávnění, které je územně neomezené. Jedinou výjimku představuje omezení dle zákona č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, a obecně závazné vyhlášky, kde může dojít k omezení u určitých druhů obcí či měst.⁶²

Vznikem živnostenského oprávnění vzniká právo provozovat živnost bez dalšího, neboť dalším ze znaků živnostenského oprávnění je jeho konečnost. Výjimku tvoří pouze požadavek zvláštních oprávnění u určitých druhů činností, např. u provozování osobní linkové dopravy.⁶³

Živnostenské oprávnění je dále typicky časově neomezené. V případě, že ohlašovatel neprojeví jinou vůli, je živnostenské oprávnění vydáváno na dobu neurčitou. Výjimkou jsou osoby, jejichž pobyt je omezen na dobu určenou v povolení k pobytu, či vízu. V případě koncesovaných živností podmíněných závazným stanoviskem lze také omezení doby jeho platnosti určit v tomto stanovisku.⁶⁴

---

⁶² STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konspekt přednášek, upravená 16. verze*, Praha, 2010, str. 14

⁶³ např. dobrá pověst dle § 5 zákona č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁴ STAŠA, Josef; SRBOVÁ, Irena. *Zákon o živnostenském podnikání /Žz/ a předpisy : související - Komentář*. 2.vyd. / . Praha : C.H. Beck, 1996, str. XIII- XV

3.2. *Vznik živnostenského oprávnění*

V teoretické rovině je možno v oblasti správního práva rozeznávat dle vzniku oprávnění čtyři základní režimy úpravy, a to režim volné úpravy, podmíněně volný režim, režim povolovací a koncesní režim.⁶⁵ J. Staša je charakterizuje tak, že volný režim představuje takový režim úpravy, který nevyžaduje žádnou interakci či projev vůle veřejné správy, neboť pramení z obecně přiznané míry práv a svobod. Naproti tomu u podmíněně volného režimu je vyžadována interakce s veřejnou správou, přičemž u povolovacího režimu je pro vznik živnostenského oprávnění nutné, aby tato měla podobu pozitivního správního aktu. Koncesní režim taktéž spočívá v nutnosti vydání pozitivního aktu, avšak na jeho vydání není u tohoto režimu právní nárok.⁶⁶

Zákonodárce pro vznik živnostenského oprávnění následující režimy:

Režim ohlašovací, který je ve své podstatě režimem podmíněně volným, neboť vznik živnostenského oprávnění zde závisí na dvou zásadních skutečnostech – na řádném ohlášení živnosti a na řádném splnění všech zákonem stanovených hmotněprávních předpokladů.

Režim živností koncesovaných spočívá v tom, že živnostenské oprávnění vzniká na základě správního aktu, který označujeme jako koncesi.

Je nutno říci, že zejména u živnosti volné, je o tomto rozhodnutí možné polemizovat. Přestože by byl takový přístup možná až příliš liberální, lze si představit, že u živnosti volné by bylo možno využít i režimu volného a ohlášení ponechat jako neobligatorní možnost, která usnadní ohlášení vůči orgánům jako je správa sociálního zabezpečení. Dle mého názoru by bylo dokonce vhodným řešením zkombinovat režim volný a režim podmíněně volný u živnosti volné, a to tak že živnostenské oprávnění k této živnosti by nadále podléhalo ohlášení, ne však obory živnosti.

3.2.1. **Vznik živnostenského oprávnění u živností ohlašovacích**

---

⁶⁵ STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konspekt přednášek, upravená 16. verze*, Praha, 2010, str. 5

⁶⁶ STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konspekt přednášek, upravená 16. verze*, Praha, 2010, str. 5

Jak již bylo výše řečeno, vznik živnostenského oprávnění u živností ohlašovacích závisí na splnění všeobecných a zvláštních podmínek živnostenského podnikání za současného řádného ohlášení živnosti, případně řádného doplnění ohlášení.

V souladu s § 10 a 47 Žz vzniká v případě ohlašovacích živností živnostenské oprávnění dnem ohlášení. Den ohlášení je dnem vzniku i pro případy, kdy ohlášení nebylo řádné, ale bylo doplněno ve stanovené lhůtě či lhůtě prodloužené, neboť v takovém případě se uplatňuje fikce bezvadnosti již od chvíle ohlášení. Jisté specifikum z hlediska doby vzniku živnostenského oprávnění rovněž představují zahraniční právnické osoby a české právnické osoby. Vznik živnostenského oprávnění je vázán na den zápisu do obchodního rejstříku. V dané věci je postupováno tak, že nejprve dojde k vydání výpisu ze živnostenského rejstříku, přičemž od doručení tohoto výpisu počíná běžet lhůta pro podání návrhu na zápis do obchodního či obdobného rejstříků. Pro případ nesplnění této povinnosti či zamítnutí návrhu na zápis vydá živnostenský úřad rozhodnutí o nesplnění podmínek pro vznik živnostenského oprávnění. U ustanovení § 10 odst. 4 Žz je nutno upozornit na nepřesnou formulaci, která sice stanoví, že lhůta pro podání návrhu na obchodní rejstřík počíná běžet od doručení výpisu, již však nestanoví, kdy tato lhůta započíná pro právnické osoby, jež se zapisují do obdobných evidencí.

Bližší podmínky ohlašování stanoví § 47 Žz. K zápisu má dle tohoto ustanovení docházet do 5 dnů ode dne doručení ohlášení, poté je podnikateli vydán výpis. Nesplnění ohlášení náležitosti a nedojde-li k jeho doplnění, živnostenský úřad zahájí řízení o tom, že živnostenské oprávnění ohlášením nevzniklo.

Ohlášení živnosti lze učinit u kteréhokoliv obecního živnostenského úřadu, možné je i podání prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy Czech POINT. K ohlašování živnosti dochází prostřednictvím předepsaného formuláře, dostupného jak na stránkách příslušných orgánů, tak v listinné podobě na živnostenských odborech. Dle § 45 Žz zde má ohlašovatel povinnost uvést zejména jméno, příjmení, popřípadě obchodní firmu, státní občanství, bydliště, sídlo, místo podnikání a předmět podnikání. K tomuto podání zároveň přiloží dokumenty prokazující právní důvod užívání sídla (výpis z katastru či souhlas s umístěním sídla), u právnické osoby rovněž existenci jejího subjektu (výpis z obchodního či obdobného rejstříku) a doklad o zaplacení správního poplatku a doklad prokazující odbornou způsobilost, je-li vyžadována. U

zahraničních osob je dále vyžadován výpis z rejstříku trestů či obdobný doklad a doklad o pobytu vyplývá-li tato povinnost z § 5 odst. 5 Žz, to platí zahraničních fyzických osob. U zahraničních právnických osob, které zřizují na území České republiky organizační složku podniku, je nutné prokázat existenci tohoto podniku a jeho provoz.

Z hlediska údajů, které jsou požadovány pro řádné ohlášení, je u živnosti volné nutno vymezit obory, které mají být v rámci podnikání vykonávány, jinak nedojde k řádnému ohlášení. Tato povinnost se dle mého názoru jeví spíše bezúčelná. Přestože lze chápat, že obory živnosti mohou být prospěšné ze statistického hlediska či z hlediska informovanosti účastníků v právních vztazích, praktický význam nemají. Této skutečnosti nasvědčuje i to, že Žz nezahrnuje podnikání mimo ohlášený obor živnosti ve skutkové podstatě neoprávněného podnikání.

V literatuře lze rovněž nalézt pochybnosti o požadavku na prokazování právního titulu k umístění sídla podnikatele. J Staša k tomuto uvádí: „Jde totiž o jakési suplování soukromoprávní ochrany vlastnického práva. I při vzniku živnostenského oprávnění by měl mít živnostenský úřad pouze možnost, nikoliv povinnost takový vztah zkoumat.“⁶⁷ Dle mého názoru nemíří toto ustanovení na ochranu vlastnické práva, spíše na zajištění reálného sídla podnikatele a zajištění lepší ochrany spotřebitelů, a proto má dle mého názoru své opodstatnění. K otázce prokazování právního důvodu pro užívání prostor se váže rovněž problematika osob s trvalým bydlištěm na adrese obecních úřadů, které jsou nuceny i v tomto případě prokazovat souhlas obecního úřadu. Takový postup lze označit nejen za nesystematický, ale také za diskriminační.⁶⁸

3.2.2. Vznik živnostenského oprávnění u živností koncesovaných

Oproti režimu podmíněně volnému, který se uplatňuje u živností ohlašovacích, u koncesovaných živností je vznik živnostenského oprávnění ovládán režimem povolovacím.⁶⁹ Vznik živnostenského oprávnění v tomto případě nezávisí pouze na

---

⁶⁷ KADEČKA, Stanislav; MAREK, David (eds). *Nový správní řád v praxi krajských úřadů II. Sborník z 2. a 3. zimní konference/workshopu*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009, str. 251 modrobílá staša

⁶⁸ KADEČKA, Stanislav; MAREK, David (eds). *Nový správní řád v praxi krajských úřadů II. Sborník z 2. a 3. zimní konference/workshopu*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009, str. 251

⁶⁹ STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konspekt přednášek, upravená 16. verze*, Praha, 2010, str. 5

splnění zákonem stanovených podmínek, nýbrž k němu dochází základě správního aktu, který zákon označuje jako koncesi.

Je nutno říci, že pojem koncese je nepříliš vhodnou legislativní zkratkou. Jako koncesi označujeme takový správní akt, u něhož je otázkou správního uvážení, zda bude vydán, a na který tedy není právní nárok.⁷⁰ Za splnění stanovených podmínek však na udělení koncese dle živnostenského zákona právní nárok je.⁷¹ Tento problém zřejmě vznikl proto, že zákonodárce původně vycházel z odlišné konstrukce, neboť v důvodové zprávě k živnostenskému zákonu v jeho původním znění se dočítáme o neexistenci právního nároku.⁷² Pojem koncese tedy aktuálně neodpovídá záměru, s jakým byl v době vzniku zákona konstruován. I přes jeho zažitost by tak bylo vhodné toto nevyhovující názvosloví změnit.

Postup při rozhodování o žádosti o udělení koncese je správním řízením, a toto řízení je zahájeno dnem, kdy žádost podnikatele došla živnostenskému úřadu. Pokud jde o proces vzniku živnostenského oprávnění upraveného v § 50 – 55 Žz, k vzniku dochází dnem právní moci rozhodnutí o udělení koncese, nebo dnem zápisu do obchodního rejstříku, šlo-li o předběžný zápis do živnostenského rejstříku. Poté, co rozhodnutí o udělení koncese nabude právní moci, provede živnostenský úřad zápis do živnostenského rejstříku a podnikateli je do 5 dnů vydán výpis. Vzhledem k rozdílné konstrukci vzniku oprávnění, existují i rozdíly v postupu pro případ procesu odstranění závad žádosti o udělení živnostenského oprávnění. Dojde-li k podání žádosti s vadami, živnostenský úřad vyzve žadatele k doplnění žádosti, přičemž ze zákona dochází k přerušení řízení na dobu uvedenou ve výzvě. Dané ustanovení původně neobsahovalo otázku přerušování řízení, diskutována tedy byla i eventualita, která požadovala vydávání usnesení o přerušení řízení. Vzhledem k doplnění tohoto ustanovení lze však konstatovat, že úmyslem zákonodárce bylo přerušení ze zákona nikoliv na základě usnesení.⁷³

---

⁷⁰ HENDRYCH, Dušan, a kolektiv; *Správní právo – obecná část*. 7.vyd. Praha : C.H. Beck, 2009, str. 216

⁷¹ STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konspekt přednášek, upravená 16. verze*, Praha, 2010, str. 28

⁷² Důvodová zpráva ze dne 27.06.1991 k návrhu zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, sněmovní tisk č. 761

⁷³ STAŠA, Josef; SRBOVÁ, Irena. *Zákon o živnostenském podnikání /živnostenský zákon/ a předpisy : související - Komentář*. 2.vyd. / . Praha : C.H. Beck, 1996, str. 186

Pro podání žádosti o udělení živnostenského oprávnění platí stejná místní příslušnost, jako u živností ohlašovacích, žadatel může podat žádost u kteréhokoliv živnostenského úřadu či kontaktního místa veřejné správy. Oproti úpravě u živností ohlašovacích zákon nestanoví, v jaké lhůtě bude o žádosti rozhodnuto. Ustanovení § 53 Žz ve znění tuto otázku upravovalo, a to tak, že stanovilo lhůtu 60 dnů ode dne podání žádosti. Relevantní část tohoto ustanovení však byla zrušena a určité časové omezení tak představuje pouze § 52 Žz, které zavazuje dotčený orgán k vydání stanoviska do 30 dnů od doručení žádosti. Délka celého řízení o udělení koncese však živnostenským zákonem regulována není, což dle mého názoru představuje problém, který by měl být podrobněji upraven.

Žádost o udělení koncese je obdobně jako u ohlašovacích živností podávána na zákonem předepsaném formuláři, kde žadatel uvede údaje obdobně jako u živnosti ohlašovací. Dále žadatel předloží dokumenty prokazující odbornou či jinou způsobilost, prohlášení odpovědného zástupce, je-li ustanoven, případně výpis z rejstříku trestů či jiný obdobný doklad, je-li odpovědný zástupce státním příslušníkem členského státu Evropské unie, doklad prokazující právní důvod pro užívání prostor a doklad o zaplacení správního poplatku.

Další specifikum živností koncesovaných spočívá také v tom, že v řízení o udělení koncese hrají roli i jiné orgány veřejné správy než živnostenské úřady. Dle ustanovení § 52 odst. 1 Žz ve znění pozdějších předpisů, je-li k provozování živnosti dle zvláštních předpisů nebo přílohy č. 3 zákona nutné oprávnění, souhlas, povolení či vyjádření orgánu veřejné státní správy, živnostenský úřad mu předloží žádost o koncesi spolu se všemi dalšími předloženými doklady. Vedle toho § 52 odst. 2 Žz stanoví ještě možnost vyžádat si vyjádření dalších orgánů, vyžaduje-li to povaha živnosti či v pochybnostech. Dle tohoto ustanovení tedy rozlišujeme působení orgánů veřejné správy:

a) jako dotčených orgánů. V tomto případě je živnostenský úřad při rozhodování o koncesi vázán lhůtou k vydání stanoviska příslušného orgánu státní správy, s tím, že jde o vázanost v negativním smyslu. To znamená, že v případě negativního stanoviska příslušného orgánu živnostenský úřad nemůže vydat rozhodnutí o udělení koncese.

b) jako dalších orgánů poskytujících vyjádření, pak živnostenský úřad stanoviskem orgánu vázán není.

V této otázce je nutno uvést, že otázka stanovisek dotčených orgánů byla po dlouhou dobu zdrojem potíží, neboť zákon nedával možnost jeho změny pro případ negativního stanoviska v dané věci.

Problematická je i vhodnost takového postupu. Žz zde ve své podstatě plní roli jakéhosi prostředníka a vytváří se tak zbytečně komplikovaná situace. Toto ustanovení by tak bylo možno modifikovat dvěma způsoby. Zaprvé utvořením z úřadů, které vydávají závazná stanoviska, speciální živnostenské úřady⁷⁴, které by rozhodovaly o udělení koncese samy. Rozhodování o dané věci by se tak soustředilo pod jediný orgán, což by umožnilo snadnější posouzení dané věci a zmenšení administrativní náročnosti. Je však otázkou, zda by administrativní zatížení těchto úřadů nevzrostlo nad únosnou míru. Druhým možným řešením je vyčlenění některých činností z Žz a vytvoření speciální právní úpravy.

Z praktického hlediska je k této oblasti nutné poznamenat, že úprava postupu pro získání živnostenského oprávnění prošla v posledních pěti letech změnami, které představují pro osobu budoucího podnikatele značný pozitivní posun. Do právního řádu byly zavedeny zejména novelou č. 214/2006 Sb., kterou se živnostenské úřady staly centrálními registračními místy, díky nimž je možno učinit úkony i vůči finančnímu úřadu, správě sociálního zabezpečení a úřadu práce. Rovněž byl zaveden jednotný registrační formulář, který je o něco přehlednější než jeho předchůdce.

3.3. Průkaz živnostenského oprávnění

3.3.1. Výpis z živnostenského rejstříku

K prokazování živnostenského oprávnění se dle aktuální úpravy obsažené v § 10 Žz uplatňuje výpis z živnostenského rejstříku. Tento institut nahradil průkazy živnostenského oprávnění, kterými byl živnostenský list a koncesní listina. Výpis z živnostenského rejstříku může být nahrazen stejnopisem ohlášení živnosti s prokázaným doručením.

---

⁷⁴ STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konspekt přednášek, upravená 16. verze*, Praha, 2010, str. 30

Výpis ze živnostenského rejstříku vydá živnostenský úřad bezplatně při vzniku, či změně živnostenského oprávnění. Úplatně je možno je získat na živnostenských úřadech a na kontaktních místech Czech Point, jimiž jsou obecní a krajské úřady, vybraná pracoviště České pošty, zastupitelské úřady, kanceláře Hospodářské komory a také kanceláře notářů.

3.3.2. Průkazy živnostenského oprávnění v minulosti

Pojmem průkaz živnostenského oprávnění byly před novelou z roku 2008 označovány doklady o nabytém živnostenském oprávnění, u živnosti ohlašovacích živnostenské listy, do vydání živnostenského listu též stejnopis ohlášení s prokázaným doručením, u živností koncesovaných koncesní listiny. Tento termín byl používán již od počátku existence Žz, lze mu však vytknout jistá nepřesnost. Těmito listinami ve své podstatě reálně nebylo možno existenci živnostenského oprávnění prokázat, neboť pouze osvědčovaly vznik živnostenského oprávnění k určitému dni.⁷⁵ Zákon rovněž stanovoval možnost vydání osvědčení, které nahrazovalo tyto dokumenty. Všechny druhy průkazů živnostenského oprávnění byly veřejnými listinami. Tato právní úprava přetrvává až do 01.07.2008, kdy vchází v účinnost novela č. 138/2008 Sb., která zavádí výpisy ze živnostenského rejstříku.

Vzhledem k tomu, že tyto doklady jsou až do doby, kdy dojde k jejich výměně, či změně daného živnostenského oprávnění v platnosti, domnívám se, že je vhodné uvést několik stručných informací.

Živnostenský list byl vydáván místně příslušným živnostenským úřadem ve lhůtě 15 dnů. V tomto ohledu je nutno podotknout, že uvedená lhůta byla v souvislosti s výše uvedenou novelou téže změněna, a výpis z živnostenského rejstříku je vydáván ve lhůtě 5 dnů, čímž došlo ke znatelnému zrychlení celého procesu. Další postup probíhal obdobně jako v aktuální právní úpravě – jestliže bylo ohlášení neúplné, vyzval živnostenský úřad k doplnění ve lhůtě nejméně 15 dnů. V případě odstranění závad bylo ohlášení považováno od začátku za bezvadné. Stejně jako v platné úpravě mohl živnostenský úřad požádat o prodloužení lhůty k vydání živnostenského listu ze

---

⁷⁵ HENDRYCH, Dušan, a kolektiv; *Správní právo – obecná část*. 7.vyd. Praha : C.H. Beck, 2009, str. 288

závažných důvodů. Živnostenský list měl povahu osvědčení. Jeho povaha byla sporná až do vydání rozsudku Vrchního soudu sp. zn. 6 A 188/1994-24 ze dne 24.11.1995. Rozsudek stanovil, že živnostenský list je osvědčením, a nemá povahu rozhodnutí vydaného správním orgánem a nelze jej rušit v řízení dle části čtvrté zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád)⁷⁶. Tato konstrukce vychází z toho, že živnostenské oprávnění u živností ohlašovacích vzniká při splnění stanovených podmínek samotným ohlašovacím aktem bez rozhodnutí správních úřadů a o nesplnění podmínek pro vznik živnosti je nutné autoritativně rozhodnout.⁷⁷

Pokud jde o koncesní listinu, zde se setkáváme s rozporem, kdy rozhodnutí o udělení koncese bylo chápáno jako koncesní listina a živnostenské oprávnění vznikalo dnem doručení koncesní listiny. Tak vznikl logický rozpor odstraněný až novelou z roku 1996. Oproti živnostenskému listu byla koncesní listina zásadně vydávána ve správním řízení. Další změnu přinesl rok 2000, kdy byl konstituován charakter koncese jako osvědčení stejně jako u živnostenského listu.

3.4. Rozsah živnostenského oprávnění

Pokud jde o pojem rozsahu živnostenského oprávnění, lze konstatovat, že tímto se rozumí vymezení činností, které má podnikatel oprávnění provozovat. Rozsah živnostenského oprávnění upravuje § 28 Žz. Tento stanoví, že rozsah se posuzuje dle předmětu podnikání uvedeného ve výpisu ze živnostenského rejstříku, tedy z názvu dané živnosti. Dále je nutné přihlídnout k ustanovením § 34, § 42 až 44 Žz, která obsahují jakési obecnější vymezení předmětu živností a dotvářejí tak meze jednotlivých živností.⁷⁸

V případě pochybností rozhoduje o rozsahu oprávnění živnostenský úřad, jde o řízení zahajované na žádost podnikatele.

---

⁷⁶ Část čtvrtá zákona č. 71/1976 Sb. obsahuje přezkumná řízení – odvolací řízení, obnovu řízení, přezkoumání rozhodnutí mimo odvolací řízení a řízení o protestu prokurátora

⁷⁷ ŠIŠKEOVÁ, Sylva. *Přehled judikatury z oblasti živnostenského podnikání*. Praha: Wolters Kluwer - ČR, a.s., 2010, str. 74 - 75

⁷⁸ STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konспект přednášek, upravená 16. verze*, Praha, 2010, str. 32

3.5. Změna živnostenského oprávnění

3.5.1 Pojem změny živnostenského oprávnění

Vzhledem k tomu, že nelze očekávat, že veškeré skutečnosti týkající se živnostenského oprávnění zůstanou neměnné, dotýká se zákon i problematiky změny živnostenského oprávnění. Za změnu živnostenského oprávnění dle právní teorie⁷⁹ považujeme:

- a) Změna právní formy právnické osoby
- b) Změna obchodní firmy, změna jména a příjmení
- c) Změna místa podnikání, změna bydliště, sídla podnikatele
- d) Změna doby podnikání, jestliže jde o podnikání na dobu určitou. U koncesovaných živností pouze musí prodloužení odpovídat i stanovisko dotčeného orgánu, musí být buď prodlouženo, nebo vydáno nové stanovisko. Obdobně to platí u osob uvedených v § 5 odst. 5, kde je doba trvání živnostenského oprávnění vázána na povolení k pobytu.
- e) Změna podmínek provozování koncesované živnosti dle § 27 odst. 3 Žz. Změna podmínek musí vždy plynout ze zvláštního právního předpisu. J. Staša upřesňuje: „Při nedostatku jiné úpravy je asi třeba za změnu „podmínek“ považovat i jejich dodatečné stanovení“⁸⁰
- f) Změny při pokračování v živnosti. K této situaci může dojít při úmrtí podnikatele nebo při přeměně společnosti či družstva. Pokračující osoba nastupuje do právního postavení podnikatele.

Je nutno dodat, že změna v osobě podnikatele a změna předmětu podnikání není změnou živnostenského oprávnění.

3.5.2. Oznamovací povinnost

---

⁷⁹ STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konspekt přednášek, upravená 16. verze*, Praha, 2010, str. 35

⁸⁰ STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konspekt přednášek, upravená 15. verze*, Praha, 2009, str. 34

V souvislosti se změnou živnostenského oprávnění stanoví Žz v § 49 a § 56. Jde o povinnost, jejímž účelem je aktualizace údajů uváděných při ohlášení živnosti či žádosti o vydání živnostenského oprávnění, a zajištění pravdivosti údajů vedených v živnostenském rejstříku. Dle těchto ustanovení je podnikatel povinen oznámit všechny změny a doplnění týkající se údajů a dokladů, stanovených pro ohlášení živnosti či pro žádost o koncesi, ve lhůtě 15 dnů ode dne vzniku změny. Ne vždy je však splnění oznamovací povinnosti spojeno se změnou živnostenského oprávnění (např. doložení souhlasu s umístěním sídla). Pro případ, že však splnění oznamovací povinnosti takové účinky má, může dojít k několika výsledkům. Živnostenský úřad buď provede změnu zápisu v živnostenském rejstříku a vydá nový výpis, pozastaví výkon živnostenského oprávnění nebo živnostenské oprávnění odebere.

Úprava oznamovací povinnosti má i svá speciální ustanovení. Zaprvé jde o § 11 Žz, který upravuje změny týkající se odpovědného zástupce. Oznamovací lhůta je zde patnáctidenní, u koncesovaných živností J. Staša vyslovuje názor „U koncesovaných živností by mělo zřejmě postačit předložit v této lhůtě návrh ke schválení živnostenskému úřadu.“⁸¹ Druhým případem je § 17 odst. 3, změny týkající se provozoven. K oznámení o zahájení a ukončení provozování živnosti v provozovně zde není stanovena lhůta, nýbrž je nutno oznámit je předem.

Řízení o změně živnostenského oprávnění může probíhat buď na žádost, na základě oznámení či z úřední pravomoci. Rozhodnutí je vydáváno ve stejné formě, jako tomu bylo u vzniku měněného živnostenského oprávnění. Výjimkou je změna týkající se odpovědného zástupce, o něm se vede samostatné řízení, a změna některých údajů u živností koncesovaných, která je pouze zapsána do živnostenského rejstříku a je vydán nový výpis ze živnostenského rejstříku. K ohlášení jakékoliv změny se užívá tzv. Změnové listu.

Ve věci oznamovací povinnosti lze uvést, že tato povinnost byla v minulosti přespříliš rozsáhlá a kladla na podnikatele dle mého názoru příliš velké nároky. Podnikatel byl povinen nejprve oznamovat změny veškerých relevantních údajů, později byl rozsah zúžen na informace, které nejsou obsaženy v obchodním rejstříku. Přesto se domnívám, že ideální stav nastal až nyní, kdy se uplatní oznamovací povinnost pouze v případě, že si živnostenský úřad sám nedokáže opatřit dané údaje ze

---

⁸¹ STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konspekt přednášek, upravená 15. verze*, Praha, 2009, str. 35

základních registrů, z obchodního rejstříku, z informačního systému evidence obyvatel či informačního systému cizinců.

3.6. Přerušování provozování živnosti

Přerušování provozování živnosti je institutem, který je zakotven v § 31 odst. 11 až 13 Žz. Každý podnikatel má možnost se rozhodnout, že provoz své živnosti na dobu předem časově určenou či neurčenou přeruší. Stejně tak je otázkou volby, zda toto své rozhodnutí o přerušování živnosti živnostenskému úřadu sdělí. V případě, že tak učiní, je provozování živnosti přerušeno dnem doručení oznámení o této skutečnosti, případně jiným datem uvedeným v tomto oznámení. Lze předpokládat, že oznámení by mělo obsahovat rovněž dobu, na jakou je provozování přerušeno – to předpokládá § 31 odst. 12, který stanoví, že chce-li podnikatel obnovit provozování živnosti před touto dobou, je povinen učinit o této skutečnosti oznámení. Dnem doručení tohoto oznámení či jiným datem v něm uvedeným pak smí v živnosti pokračovat. Jestliže podnikatel začal provozovat živnost bez tohoto oznámení, spáchá správní delikt právnických či podnikajících fyzických osob dle § 62 odst. 1 písm. q) Žz.

Konstrukce tohoto institutu prošla značnými změnami. Žz jej až do novely č. 356/1999 Sb. neznal, neboť původně byly tyto případy řešeny prostřednictvím níže popsaného institutu pozastavení živnosti.⁸² I po jeho zavedení došlo k dílčím změnám - nejprve zákon obsahoval zákaz přerušování živnosti na dobu delší dvou let, přičemž k odstranění tohoto zákazu došlo až v roce 2008. V roce 2010 dále novelizace živnostenského zákona odstranila povinnost hlásit přerušování pro případ, že bude trvat déle než šest měsíců. Dále došlo ke snížení počtu podnikatelových povinností při provozování takto přerušované živnosti.

Tento institut může být praktickou cestou, jak oznámit přerušování činnosti vůči všem příslušným úřadům, z hlediska administrativního je tedy přínosem. Problematické je však jeho odlišení od stavu, kdy podnikatelova živnost je přerušena jednoduše pro nedostatek zakázek.. Tato skutečnost mohla činit potíže již v době, kdy bylo

---

⁸² KADEČKA, Stanislav; MAREK, David (eds). *Nový správní řád v praxi krajských úřadů II. Sborník z 2. a 3. zimní konference/workshopu*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009, str. 256

oznamování přerušeni živnosti povinností, nyní bude problematická zejména ve vztahu k ustanovení § 58 odst. 3 Žz, kdy na základě přerušeni živnosti bez ohlášení po dobu delší než čtyři roky může dojít ke zrušení živnostenského oprávnění.

3.7. Pozastavení provozování živnosti

Úpravu pozastavení živnosti obsahuje Žz v § 58 odst. 2 až 4, kde vymezuje důvody pro pozastavení živnosti v návaznosti na zrušení živnostenského oprávnění. Pozastavení provozování činnosti představuje stav, kdy živnostenské oprávnění stále existuje, avšak podnikatel nesmí pozastavenou živnost provozovat. O pozastavení provozování živnosti rozhoduje živnostenský úřad na návrh dotčeného orgánu státní správy, obdobně postupuje v případě, že zahraniční fyzické osobě končí doba, na níž bylo vydáno povolení k pobytu, rovněž na návrh příslušné správy sociálního zabezpečení, neplní-li podnikatel závazky vůči státu, a z dalších důvodů uvedených v § 58 Žz, k němuž přistupuje další v podobě porušení povinnosti k ustanovení odpovědného zástupce, či ustanovení odpovědného zástupce, který nesplňuje podmínky k provozování živnosti dle § 49 odst. 3 Žz. Rozhodování probíhá ve správním řízení u živnostenského úřadu místně příslušného dle sídla podnikatele nebo místa podnikání. Jediným účastníkem je podnikatel a doba pozastavení živnosti nesmí být delší než jeden rok.

Oproti úpravě platné až do roku 1999 dochází k pozastavení výkonu živnosti pouze z úřední pravomoci. Posouzení, zda dojde k pozastavení živnosti, či ke zrušení živnostenského oprávnění, je věcí správního uvážení.⁸³

Otázkou, kterou si lze v návaznosti na pozastavení živnostenského oprávnění klást, je postup po uplynutí doby, na níž byla živnost pozastavena. Ze živnostenského zákona nevyplývají žádné zvláštní následky pro případ, že dojde k obnovení živnosti a zároveň nebyly odstraněny důvody, které vedly k jejímu obnovení. Domnívám se, že by bylo

---

⁸³ KADEČKA, Stanislav; MAREK, David (eds). *Nový správní řád v praxi krajských úřadů II. Sborník z 2. a 3. zimní konference/workshopu*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009, str. 256

vhodné upravit zákon tak, aby určoval, že v tomto případě má být zahájeno řízení o zrušení živnostenského oprávnění.

3.8. Zrušení a zánik živnostenského podnikání

Zrušení a zánik živnostenského oprávnění představují dva instituty, na základě nichž dochází k pozbytí živnostenského oprávnění. Tyto instituty jsou upraveny v hlavě III. Žz, v § 57 - 59. Termínem zánik označujeme pozbytí živnostenského oprávnění ze zákona, zrušení je pak zánikem na základě rozhodnutí živnostenského úřadu. Oproti úpravě vzniku živnostenského oprávnění se zde neseťkáme s odlišnou úpravou pro jednotlivé druhy živností, tedy úprava zde obsažená platí všeobecně.

Ze zákona zaniká živnostenské oprávnění dle § 57 odst. 1 z následujících důvodů:

- a) Vzhledem k tomu, že živnostenské oprávnění charakterizujeme jako vázané na osobu podnikatele, představuje důvod pro zánik živnostenského podnikání smrt podnikatele. Výjimku představuje institut pokračování v živnosti. Oprávnění zanikne nejpozději do 6 měsíců od ukončení dědického řízení.
- b) Podobný důvod jako je smrt podnikatele představuje zánik právnické osoby, nejde-li o případ pokračování v živnosti či o přeměnu společnosti.
- c) Uplynutím doby, na níž bylo živnostenské oprávnění vydáno. Zániku však lze zabránit oznámením podnikatele o úmyslu pokračovat v živnosti, na základě něhož živnostenský úřad rozhodne a vydá nový výpis z živnostenského rejstříku.⁸⁴ Odlišný režim však nacházíme u zahraničních osob, kde je důvodem vydání živnostenského podnikání na dobu určitou jeho vázanost k povolení k dlouhodobému pobytu či víza k pobytu. Tyto osoby pak musí prokázat platnost těchto dokladů i pro období následující po uplynutí lhůty, na níž bylo živnostenské oprávnění uděleno.
- d) Výmazem zahraniční osoby nebo jejího předmětu podnikání z obchodního rejstříku, jestliže je tato osoba povinně zapisována do obchodního rejstříku.
- e) Stanoví-li tak zvláštní právní předpis.

---

⁸⁴ HORZINKOVÁ, Eva. *Živnostenský zákon v praxi 2010/2011*. 8. aktualiz. vyd. Olomouc : ANAG, 2010, str. 85

- f) Další případy vyplývající z vývoje živnostenské úpravy, zejména vyloučení některé živnosti z působnosti Žz či jeho změna na jiné živnostenské oprávnění.⁸⁵

V případě zániku živnostenského oprávnění ze zákona nedochází k vydání správního rozhodnutí, skutečnost je zaznamenána do živnostenského rejstříku, případně v souladu s povinnostmi živnostenského úřadu sdělena dalším orgánům.

Pro rozhodnutí o zrušení živnostenského oprávnění Žz rozeznává dvě možné skupiny důvodů, a to obligatorní a fakultativní. V případě obligatorních důvodů je živnostenský úřad povinen živnostenské oprávnění odejmout, pokud jde o fakultativní důvody, živnostenský úřad provede správní uvážení a odejme živnostenské oprávnění pouze tam, kde to považuje za vhodné. Úpravu obsahuje § 58 Žz.

Obligatorně živnostenský úřad zruší živnostenské oprávnění:

- a) Přestane-li podnikatel splňovat podmínku plné právní způsobilosti k právním úkonům a není ustanoven odpovědný zástupce.
- b) Přestane-li splňovat podmínku bezúhonnosti.
- c) Nastanou-li překážky provozování živnosti dle § 8 Žz kromě překážky v podobě zrušeného živnostenského oprávnění a tyto překážky nebyly prominuty.
- d) Požádá-li o to podnikatel. J. Staša k tomuto bodu dále uvádí: „Podnikatel se nemůže živnostenského oprávnění bez dalšího jednostranně vzdát (tato konstrukce v praxi vyvolává snahu o „zneužití“ ze strany podnikatele, jejímž motivem může být „předejít“ zrušení živnostenského oprávnění z úřední pravomoci“⁸⁶.
- e) Byl-li zápis do živnostenského rejstříku na základě ohlášení proveden v rozporu se zákonem. Živnostenský úřad pak zahájí dle § 47 odst. 10 Žz řízení o zrušení příslušného živnostenského oprávnění, které může být ukončeno zrušením daného živnostenského oprávnění či zápisem do živnostenského rejstříku a vydání výpisu z něj. Zásadním problémem tohoto ustanovení je skutečnost, že se vztahuje pouze na ohlašovací živnosti a otázku takové situace u živností koncesovaných neřeší. Vzhledem k tomu, že účinky zrušení rozhodnutí nastávají ex nunc, dojde u ohlašovatele takové živnosti zřejmě k řádnému vzniku živnosti,

---

⁸⁵ HORZINKOVÁ, Eva. *Živnostenský zákon v praxi 2010/2011*. 8. aktualiz. vyd. Olomouc : ANAG, 2010, str. 85 - 86

⁸⁶ STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konspekt přednášek, upravená 15. verze*, Praha, 2009, str. 38

a toto ustanovení pak povede k znevýhodnění držitelů živnosti koncesované⁸⁷

f) Navrhne-li to u koncesovaných živností dotčený orgán vydávající závazné stanovisko k udělení koncese, předpokladem je závažné porušení podmínek stanovených rozhodnutím o udělení koncese, tímto zákonem nebo zvláštními právními předpisy. Zde je nutno upozornit na to, že termín „závažné porušení podmínek“ je poněkud nejasný a lze očekávat, že může působit řadu výkladových problémů.⁸⁸

g) Přestane-li být u zahraničních fyzických osob dle § 5 odst. 5 Žz splňována podmínka platného povolení k pobytu na území na území České republiky

Fakultativně může živnostenský úřad zrušit živnostenské oprávnění:

a) Poruší-li podnikatel závažným způsobem povinnosti stanovené rozhodnutím o udělení koncese, živnostenským zákonem nebo zvláštním právním předpisem.

b) Neplní-li podnikatel závazky vůči státu týkající se sociálního zabezpečení, na návrh příslušné správy sociálního zabezpečení. V tomto ohledu si lze klást otázku, proč zákonodárce obdobně nepostihuje i neplnění závazků vůči ostatním orgánům státní správy, například pokud jde o doplatky daňové či na zdravotním pojištění.⁸⁹

c) Není-li živnost provozována po dobu delší čtyř let a podnikatel toto přerušení neoznámil.

d) V případě, že bylo zastaveno užívání nebo provoz zařízení nebo části zařízení a podnikateli bylo uloženo odstranit závady, stanovena lhůta pro odstranění závad, a tyto podnikatel ve lhůtě neodstranil. V případě, že lhůta nebyla stanovena, může živnostenský úřad zrušit živnostenské oprávnění po uplynutí jednoho roku od rozhodnutí (domnívám se, že zde by bylo určení této lhůty od právní moci rozhodnutí vhodné).

Vedle právních účinků na aktuální živnostenské oprávnění, má rozhodnutí o zrušení živnostenského oprávnění i zásadní účinky do budoucna, neboť se v určitých případech stává veřejnoprávní překážkou provozování živnosti. Je-li oprávnění zrušeno dle § 58

---

⁸⁷ KADEČKA, Stanislav; MAREK, David (eds). *Nový správní řád v praxi krajských úřadů II. Sborník z 2. a 3. zimní konference/workshopu*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009, str. 257

⁸⁸ KADEČKA, Stanislav; MAREK, David (eds). *Nový správní řád v praxi krajských úřadů II. Sborník z 2. a 3. zimní konference/workshopu*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009, str. 258

⁸⁹ KADEČKA, Stanislav; MAREK, David (eds). *Nový správní řád v praxi krajských úřadů II. Sborník z 2. a 3. zimní konference/workshopu*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009, str. 258

odst. 2, 3 a 4 Žz, lze danou živnost nebo živnost příbuznou ohlásit nebo požádat o vydání koncese až po uplynutí tří let od právní moci rozhodnutí o zrušení živnostenského oprávnění. Kromě toho stanoví obecný zákaz provozovat jakoukoliv živnost po dobu jednoho roku od právní moci rozhodnutí o zrušení živnostenského rozhodnutí. Tyto zákazy jsou konstruovány jako překážky provozování živnosti v § 8 Žz.

Z historie je nutno upozornit zejména na nesystematicky zařazení ustanovení, která trestala porušení jednotlivých povinností. Příkladem budiž zejména obligatorní zrušení živnostenského oprávnění z důvodu prodeje neznačených cigaret či porušení povinností výrobce paliv a maziv dle živnostenského zákona ve znění zákona č. 200/1994 Sb.

Vedle výše uvedené obecné úpravy zániku živnostenského oprávnění, konstruuje Žz speciální ustanovení týkající se pouze koncesovaných živností Provozování cestovní agentury a Provozování cestovní kanceláře v § 59. Toto stanoví, že porušení zákazu protiprávního jednání, které porušuje či může porušovat společný zájem spotřebitele, je důvodem k zrušení živnostenského oprávnění. Dané ustanovení reagovalo na nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004, nařízení o spolupráci v oblasti ochrany spotřebitele. Vedle toho, že dané ustanovení je poněkud nesystematické, jeho zásadním problémem je především nejasná formulace. Z daného ustanovení nevyplývá, zda jde o obligatorní či fakultativní zánik živnostenského oprávnění, postup při zániku oprávnění a případný okamžik jeho zániku.

Lze říci, že úprava zániku živnostenského oprávnění trpí řadou nepřesností a nejasností. Domnívám se, že vedle výše uvedených dílčích otázek je zásadním problémem absence úpravy, která bude řešit kolizi zrušení Žz na základě žádosti podnikatele a na základě důvodů dle § 58 odst. 2 až 4 Žz, které zakládá překážku provozování živnosti. Absence takové úpravy tak může napomáhat vést k možnosti vyhnout se vzniku těchto překážek a obcházet tak zákon. J. Staša uvádí s odkazem na ustanovení § 48 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, následující řešení: „Pokud důvod zrušení živnostenského oprávnění z moci úřední prokazatelné nastal před podáním žádosti, lze dovodit zejména pro případ, že o něm podnikatel věděl, že pro řízení o žádosti je výsledek řízení vedeného ex officio předběžnou otázkou, resp. že obě řízení lze spojit.“

3.9. Správní poplatky

Dle zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích jsou určité výše uvedené úkony zpoplatněny správním poplatkem. Jde zejména o ohlášení živnosti, poplatek 1.000,-Kč, ohlášení další živnosti, poplatek 500,-Kč, obdobná úprava je u žádosti o koncesi. U koncesovaných živností je dále zpoplatněna změna rozhodnutí o koncesi či rozhodnutí o schválení odpovědného zástupce. Zpoplatňováno je i vydání výpisu ze živnostenského rejstříku.

V rámci novelizací za účelem zlepšení přístupu občanů k živnostenskému podnikání, došla úpravy i otázka výše správních poplatků. Těmto se dostalo určitého snížení, rozdíl můžeme spatřovat i v tom, že za ohlášení další živnosti je placena nižší sazba než za ohlášení první živnosti. Pokud se podíváme na úpravu zákonem č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, v oblasti živnostenského podnikání dosahovaly poplatky výše až 20.000,-Kč, vydání koncesní listiny bylo zpoplatněno částkou 9.000,-Kč. Lze proto konstatovat, že nová právní úprava šla v tomto případě vhodným směrem.

4. Povinnosti podnikatele při provozování živnosti

Nezbytnou součástí právní úpravy živnostenského podnikání je samozřejmě i úprava samotného provozování živnosti, tedy výkonu podnikatelského oprávnění a povinností s ním spojenými. Hlavní těžiště této úpravy leží mimo ustanovení Žz a často jde o úpravu, která se nevztahuje pouze na živnostenské podnikání. Příkladem mohou být předpisy na ochranu spotřebitele, na ochranu hospodářské soutěže, předpisy účetní či předpisy týkající se zaměstnanosti. V živnostenském zákoně nenalezneme právě velké množství těchto ustanovení, přesto i ten některá obsahuje, typicky půjde o povinnosti kladené na osobu provozovatele. Dalším zdrojem povinností pro výkon živnostenského oprávnění může být rozhodnutí o koncesi.

Účelem této kapitoly je upozornit na nejdůležitější ustanovení Žz obsahující povinnosti podnikatele vztahující se k výkonu živností a instituty jich se týkající.

4.1. Povinnosti podnikatele dle § 31 živnostenského zákona

Ustanovení § 31 Žz je ustanovením, které se zaměřuje na některé povinnosti podnikatele ve vztahu k živnostenskému zákonu. Toto ustanovení prošlo řadou novelizací a setkáváme se u něj s typickým problémem celé úpravy obsažené v živnostenském zákoně, a to nesystematičností zařazené problematiky. Aktuálně zakotvuje toto ustanovení následující obecně platné povinnosti:

- a) Povinnost podnikatele zajistit účast odpovědného zástupce při provozování živnosti v potřebném rozsahu. Toto ustanovení blíže souvisí s § 11 Žz.⁹⁰ Více viz kapitola 2.5.
- b) Povinnost podnikatele k viditelnému označení místa podnikání, liší-li se od jeho bydliště, sídla a místa organizační složky podniku. Původně byla tato povinnost konstruována v souvislosti s doručováním a povinností přijímat písemnosti na tomto místě. Nyní již doručování v této povinnosti zmiňováno není. Přesto však lze konstatovat, že účel daného ustanovení je stále stejný, neboť smyslem je zřejmě zajistit informace o kontaktním místě podnikatele.

---

⁹⁰ Blíže viz kapitola 2.5., Odpovědný zástupce

- c) Dále má podnikatel povinnost prokázat na žádost živnostenského úřadu vlastnické, užívací či jiné obdobné právo k objektu či prostorám, v nichž podniká, nejde-li o místo jeho bydliště. Tato povinnost navazuje na povinnosti podnikatele při ohlašování živnosti či žádosti o vydání koncese. Obdobně je také na žádost živnostenského úřadu prokazováno vlastnické, užívací či jiné obdobné právo k provozovně.
- d) Další povinností podnikatele vůči kontrolnímu orgánu je na jeho žádost prokázat způsob nabytí prodávaného materiálu nebo materiálu používaného k poskytování služeb, u určitých druhů zboží je podnikatel rovněž povinen vyžádat si a uchovat identifikaci prodejce., V první řadě je nutno upozornit, že formulace tohoto ustanovení není příliš vhodná, pro případ sporných situací bude problematické prokazovat, který materiál je určen k prodeji či slouží k poskytování služeb. Druhou problematikou je skutečnost, že v otázce identifikace živnostenský zákon poněkud neorganicky navazuje zákazem nákupu zboží, jehož prodejce se odmítl identifikovat. Problematická je i skutečnost, že zákonodárce do obecného ustanovení zařadil povinnost týkající se pouze části živností.
- e) Za účelem ochrany spotřebitele je podnikatel povinen zajistit, aby v provozní či prodejní době byla pro styk se spotřebiteli k dispozici osoba se znalostí českého nebo slovenského jazyka. Odpovědnost za splnění povinnosti nese zásadně a pouze podnikatel. Tato podmínka je v pochybnostech přezkoumávána pohovorem se živnostenským úřadem. U této povinnosti je nutno podotknout, že jde o jedno z méně jasných ustanovení Žz. Pochybnosti leží zejména v otázce, jaká kritéria budou užitá při přezkoumávání znalosti českého jazyka a jak hluboká znalost bude muset být prokázána. S obdobným ustanovením jsme se mohli setkat i v případě odpovědného zástupce, zde však zákonodárce, dle mého názoru moudře, od této povinnosti ustoupil.
- f) V případě, že tak stanoví Žz či jiný předpis, odpovídá podnikatel za splnění podmínky bezúhonnosti svými zaměstnanci. Podnikatel rovněž odpovídá za splnění způsobilosti pro výkon povolání, kterou stanoví zvláštní předpisy, a za znalost bezpečnostních předpisů a předpisů na ochranu veřejného zdraví. Dále

odpovídá za to, že se zaměstnanci účastní pravidelných prohlídek, vyžaduje-li to povaha práce.

- g) Podnikatel, fyzické osoby provozující činnost, která je předmětem živnosti, osob, které jednají jejich jménem, odpovědný zástupce, mají povinnost prokázat živnostenskému úřadu svou totožnost. Tento požadavek může živnostenský úřad uplatnit nejen při živnostenské kontrole, ale ve své podstatě kdykoliv při interakci se živnostenským úřadem.⁹¹
- h) Pro případ přerušení živnosti je podnikatel povinen učinit oznámení o znovuoobnovení provozování živnosti, jestliže tak učiní před uplynutím doby, na kterou byla přerušena. Blíže k přerušení živnosti kapitola 3.6.
- i) Pro případ ukončení činnosti v provozovně má podnikatel povinnost oznámit živnostenskému úřadu, na jaké adrese lze vypořádat jeho závazky. Obdobnou povinnost obsahuje i § 19 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů.
- j) Na žádost zákazníka je podnikatel povinen vydat mu doklady o prodeji zboží a o poskytnutí služby. Zákon stanoví, jaké náležitosti tento doklad má. Tato povinnost prošla během svého vývoje celou řadou změn, od povinnosti vydávat tyto doklady vždy, po limitaci určitou částkou či druhem poskytovaného zboží⁹². Nakonec se zákonodárce vrátil k této podobě, kterou ostatně zákon užíval již v době svého vzniku.
- k) Na žádost živnostenského úřadu je podnikatel povinen jej informovat, že živnost provozuje, a doložit doklad tuto skutečnost prokazující.
- l) Podnikatel je povinen dodržovat další povinnosti, ať už vyplývající ze Žz, nebo jiných právních předpisů. Ustanovení § 31, odst. 18 Žz stanoví rovněž povinnost podnikatele, který připravuje mládež na povolání, řídit se zvláštními právními předpisy. Vzhledem k obecné povinnosti podnikatele toto činit, se domnívám, že je tato povinnost stanovena nadbytečně.

---

⁹¹ HORZINKOVÁ, Eva; URBAN, Václav. *Živnostenský zákon a předpisy související : s komentářem a příklady : podle stavu k 1.7.2008*. Praha : Linde, 2008, str. 85

⁹² KADEČKA, Stanislav; MAREK, David (eds). *Nový správní řád v praxi krajských úřadů II. Sborník z 2. a 3. zimní konference/workshopu*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009, str. 260

4.2. Provozování živnosti prostřednictvím osob splňující požadavek odborné způsobilosti

Provozování živnosti prostřednictvím osob splňujících požadavek odborné způsobilosti je institut zakotvený v § 7 odst. 6 Žz. Tento institut představuje požadavek, aby výkon určitých činností byl prováděn pouze osobami s dostatečnou způsobilostí. Seznam živností, kterých se tento požadavek týkal, byl nejprve zakotven ve vládním nařízení č. 209/2001 Sb., kterým se stanoví seznam živností, jejichž výkon je podnikatel povinen zajistit pouze fyzickými osobami splňujícími odbornou způsobilost stanovenou tímto nařízením, aktuální úprava seznam těchto živností obsahuje v příloze Žz č. 5,⁹³ kde také uvádí podrobnosti k vyžadované odborné způsobilosti. Podnikatel je povinen o těchto osobách vést evidenci.

Tento požadavek je podobný povinnosti ustanovovat odpovědného zástupce, lze jej však hodnotit jako významnější.⁹⁴ Je tomu zejména proto, že tyto fyzické osoby reálně vykonávají předmětnou činnost. Tento institut může být i odpovědí na otázku, jak dále naložit s úpravou odpovědného zástupce, neboť postačí-li zde kontrola následná, nevidím důvod, proč by tak tomu nemohlo být i v případě odpovědného zástupce.

4.3. Provozovna

4.3.1. Podnikání v provozovně

Typicky dochází k výkonu živnosti v provozovně. Žz v § 17 odst. definuje provozovnu jako prostor, v němž je provozována živnost. Obecně lze říci, že se jedná o jakýkoliv prostor, kde probíhá jakákoliv činnost, která je součástí provozování

---

⁹³ Jde o živnosti obchod se zvířaty určenými pro zájmové obory, průvodcovská činnost horská, vodní záchranářská činnost, poskytování tělovýchovných a sportovních služeb, péče o dítě do tří let věku v denním režimu, činnosti, při kterých je porušována integrita lidské kůže, masérské, rekondiční a regenerační služby, provozování solárií, kosmetické služby, pedikúra, manikúra, ostraha majetku a osob a služby soukromých detektivů.

⁹⁴ KADEČKA, Stanislav; MAREK, David (eds). *Nový správní řád v praxi krajských úřadů II. Sborník z 2. a 3. zimní konference/workshopu*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009, str. 259

živnosti.⁹⁵ Provozovnou jsou i mobilní provozovny⁹⁶, automaty a obdobná zařízení. Prostor provozovny lze dle právní teorie⁹⁷ charakterizovat následujícími znaky:

- a) Je umístěn ve stavbě, nebo na k tomu zvláště určeném pozemku.
- b) Je ohraničený.
- c) Je to prostor, který je určen k provozování činnosti po relativně stálou dobu.
- d) Užívání prostoru k podnikání profiluje či modifikuje jeho funkční určení, či ovlivňuje jeho okolí.
- e) Jde o prostor, vůči němuž má podnikatel určitý kvalifikovaný vztah.) U provozoven nemobilních prokazuje podnikatel vlastnické či užívací právo, u mobilních provozoven prokazuje oprávněnost k užívání.⁹⁸

Žz stanoví v otázce provozovny řadu povinností:

- a) Podnikatel je povinen předem oznamovat zahájení a ukončení provozování živnosti v provozovně, nejde-li o zahájení provozování v souvislosti s ohlášením živnosti či vydáním koncese.
- b) Provozovna musí být způsobilá k provozování dle zvláštních předpisů, těmito zvláštními předpisy jsou např. zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, případně předpisy hygienické či požární. Předpisy, které musí provozovna splňovat, se mohou lišit dle typu provozovny, přísnější režim nalezneme například u provozoven, které jsou prodejnou potravin živočišného původu.
- c) Provozovnu je nutno řádně označit. Řádně znamená trvale a viditelně, firmou podnikatele, jeho identifikačním číslem, osobou odpovědnou za činnost provozovny a prodejní či provozní dobou. Jde-li o ubytovací zařízení poskytující přechodné ubytování, je nutno uvést též kategorii a třídu ubytovacího zařízení.

Zajímavý problém představuje rovněž identifikační číslo provozovny, tzv. IČP, které bylo do živnostenskoprávní úpravy začleněno zákonem č. 424/2010 Sb. Tento zákon v § 78 Žz zakotvil povinnost opatření každé provozovny identifikačním číslem, a

---

⁹⁵ HORZINKOVÁ, Eva; URBAN, Václav. *Živnostenský zákon a předpisy související : s komentářem a příklady : podle stavu k 1.7.2008*. Praha : Linde, 2008. str. 66

⁹⁶ Mobilní provozovny jsou dle § 17 odst. 2 takové provozovny, které jsou přemístitelné a nejsou umístěnka jednom místě po dobu delší než tři měsíce

⁹⁷ STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konspekt přednášek, upravená 16. verze*, Praha, 2010, str. 33

⁹⁸ STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konspekt přednášek, upravená 16. verze*, Praha, 2010, str. 66

to nejpozději do 30.06. 2012. Dle mého názoru jde o zbytečné administrativní opatření, které má být navíc zřejmě v dohledné době zrušeno.⁹⁹

4.3.2. Podnikání mimo provozovnu

Vedle podnikání v provozovně je možné provozovat živnost i mimo provozovnu. J. Staša rozlišuje tyto formy podnikání mimo provozovnu:¹⁰⁰

- a) Podnikání na tržistiších a tržnicích.
- b) Jiné stacionární podnikání.
- c) Ambulantní podnikání na veřejných prostranstvích (pochůzkový prodej).
- d) Podomní podnikání.
- e) Podnikání v dopravních prostředcích.
- f) Prezentace nabídky na zvlášť za tím účelem pořádaných akcích mimo prostory podniku, na něž je zván potencionální zákazník.
- g) Prezentace nabídky prostřednictvím tisku nebo rozhlasového anebo televizního vysílání či prostřednictvím počítačové sítě; o smíšený případ půjde u distančního (zásilkového) prodeje, pokud je uskutečňován z vlastní provozovny, ale "finalizován" mimo provozovnu.^{100c}

Žz se ve svých ustanoveních dotýká zejména podnikání na tržistiších a v § 18 stanovuje pravomoc obcí vydávat v přenesené působnosti tržní řády. Tržní řády jsou vydávány ve formě nařízení obce a jeho obsahem je určení místa pro prodej zboží a poskytování služeb (tržistiš), úprava těchto tržistiš z hlediska jejich kapacity a vybavení, otevírací dobu tržistiš a další pravidla. Tato úprava je vedena snahou regulovat stánkový prodej v návaznosti na velikost obce či města, kde k němu dochází, zamezit nadměrnému výskytu tržistiš a upravit i druhy prodávaného zboží a nabízených služeb. Otázka možnosti regulace tržním řádem ústavně zaručeného práva podnikat byla v minulosti zkoumána i Ústavním soudem, a to v nálezu sp. zn. III. ÚS 253/2004 ze dne 25.01.2006. Ústavní soud stanovil, že regulace tržním řádem je legitimním právním prostředkem. Je však nutno zkoumat, zda konkrétní případ vyhovuje tzv. „testu

---

⁹⁹ MORÁVEK, Daniel. *Nemáte ještě identifikační číslo provozovny? Možná nebude ani třeba* [online]. 6.6.2011. Podnikatel. Dostupné z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/clanky/identifikacni-cislo-provozovny-2011-2012/>>.

¹⁰⁰ STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konspekt přednášek, upravená 16. verze*, Praha, 2010, str. 63

proporcionalitě“, tedy zda je omezení ústavně zaručeného práva odůvodněné. V daném případě, kdy se jednalo o prodej pornografického a erotického tisku v centru hl.m. Prahy, Ústavní soud vyslovil souhlas s úpravou tržním řádem.¹⁰¹

---

¹⁰¹ ŠIŠKEOVÁ, Sylva. *Přehled judikatury z oblasti živnostenského podnikání*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, str. 70 - 73

5. Státní správa na úseku živnostenského podnikání, živnostenská kontrola, živnostenský rejstřík

5.1. Organizace státní správy na úseku živnostenského podnikání

V oblasti výkonu veřejné správy je živnostenské právo upraveno zákonem č. 570/1991 Sb., zákon o živnostenských úřadech, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon stanoví opatření nezbytná pro výkon státní správy na úseku živnostenského podnikání a vytváří podmínky pro činnost živnostenských úřadů. Je nutno dodat, že pojem „živnostenský úřad“ je čistě funkčním označením.

5.1.1. Soustava živnostenských úřadů

Živnostenskými úřady jsou:

- a) Obecní živnostenské úřady. Těmito jsou odbory obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, jejichž výčet nalezneme v zákoně č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů, a na území hlavního města Prahy živnostenské odbory úřadů městských částí určených Statutem hlavního města Prahy, vydávaným dle zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů. Celkový počet obecních živnostenských úřadů je 205, živnostenských úřadů na území hl. m. Prahy je 22.
- b) Krajské živnostenské úřady, kterými jsou odbory krajských úřadů dle zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) a na území hlavního města Prahy živnostenský odbor Magistrátu hlavního města Prahy dle zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze. Krajských živnostenských úřadů je 14.
- c) Živnostenský úřad České republiky. Živnostenský úřad České republiky představuje specializovaný orgán státní správy, který měl být v návaznosti na přijetí zákona o živnostenských úřadech vytvořen. K dnešnímu dni však k jeho vzniku nedošlo a jeho úlohu dočasně plní Ministerstvo průmyslu a obchodu. Bylo by vhodné, aby zákonodárce zjevně nenaplněné ustanovení ze zákona odstranil.

5.1.2. Působnost živnostenských úřadů

Obecně lze říci, že úkolem živnostenských úřadů je zejména vykonávat činnost dle zákona o živnostenském podnikání, plnit úkoly dle zákona o živnostenských úřadech, případně dle zvláštních zákonů.

Pokud budeme mluvit konkrétně, pro obecní živnostenské úřady platí, že slouží jako jednotné kontaktní místo, provozují živnostenský rejstřík a některé jsou rovněž centrálními registračními místy.¹⁰² To znamená, že přijímají přihlášky k registraci živnostenského oprávnění, oznámení živnostníků o registraci daně¹⁰³, oznámení a hlášení v oblasti sociálního zabezpečení, oznámení o vzniku volných pracovních míst nebo jejich obsazení¹⁰⁴, a oznámení vůči zdravotním pojišťovnám¹⁰⁵.

Dále obecní živnostenský úřad provozuje živnostenský rejstřík a je jednotným kontaktním místem.¹⁰⁶

Úkolem krajského úřadu je zejména koordinovat, řídit obecní živnostenské úřady a vykonávat kontrolní a metodickou činnost. Obecním živnostenským úřadům může nařídit provedení živnostenské kontroly. Krajský úřad také představuje druhou instanci pro případ odvolání proti rozhodnutí obecních živnostenských úřadů, je oprávněn vyžadovat stanoviska od dotčených orgánů a provozuje živnostenský rejstřík. Kromě toho spolupracuje se správními úřady, s hospodářskými komorami, podnikatelskými svazy a sdruženími ve věcech živnostenského podnikání.¹⁰⁷

Živnostenský úřad České republiky, jehož působnost je aktuálně vykonávaná prostřednictvím Ministerstva průmyslu a obchodu, má stejně jako krajské úřady kontrolní a řídicí funkce, v jeho případě rozšířené na obecní i krajské živnostenské úřady. V některých případech rozhoduje jako orgán první instance, dále rozhoduje o odvolání proti rozhodnutí krajských úřadů a je oprávněn vyžadovat stanoviska

---

¹⁰² Vytvořena na základě zákona č. 214/2006 Sb.

¹⁰³ Dle § 33 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků

¹⁰⁴ Povinnost takového podání stanovuje zákon č. 435/2004, o zaměstnanosti

¹⁰⁵ Dle § 10a zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 214/2006 Sb.

¹⁰⁶ Institut jednotného kontaktního místa je zakotven v zákoně č. 222/2009 Sb., o volném pohybu služeb. Funkcí jednotných kontaktních míst je poskytnout podnikateli informace o možnostech podnikání a zároveň zprostředkovat kontakt s úřadem, kde může učinit úkony k získání živnostenské oprávnění

¹⁰⁷ KOLMAN, Petr; *Když se řekne „Krajský živnostenský úřad“*, Právo a podnikání 10/2004, str. 15

dotčených orgánu. Rovněž je zpracovatelem koncepcí na poli živnostenského práva a spravuje živnostenský rejstřík.

5.2. *Živnostenská kontrola*

Živnostenská kontrola představuje zcela zásadní institut živnostenského práva. Její důležitost spočívá v tom, že tvoří jakýsi protipól jedné z vedoucích tendencí živnostenského práva, a to zjednodušování přístupu k živnostenskému oprávnění. Živnostenská kontrola zajišťuje, aby i přes snazší vstup do podnikání byly stále dodržovány požadované právní povinnosti.

Musíme říci, že jedním ze zásadních problémů živnostenské úpravy, byla právě absence živnostenské kontroly. K jejímu zařazení došlo až v roce 1996 na základě novely č. 286/1995 Sb. Před touto novelou bylo možné provádět živnostenský dozor pouze několika málo způsoby. Možností byla kontrola povinností, při jejichž plnění nebyla nutná součinnost podnikatele, prohlídka vhodnosti provozoven dle § 30 Žz ve znění zákona č. 200/1994 Sb. a možnost kontroly při jiných správních řízeních vedených živnostenským úřadem.¹⁰⁸ Nebylo tak možno provádět komplexní správní dozor v oblasti živnostenského podnikání.

Živnostenskou kontrolu lze vymezit jako výkon kontrolní činnosti živnostenských úřadů na úseku živnostenského podnikání vůči subjektům živnostenského podnikání, popř. vůči všem ostatním osobám, jejichž činnost podléhá právnímu režimu Žz.¹⁰⁹ Zakotvena je v živnostenském zákoně, v části páté, § 60a – 60d. Ustanovení § 60a stanovuje věcný rozsah této kontroly tak, že jde o kontrolu, která sleduje, zda jsou plněny povinnosti vyplývající se Žz, povinnosti vyplývající ze zvláštních předpisů, povinnosti vyplývající z poskytování dočasných služeb příslušníky členských států Evropské unie a podmínky stanovené v rozhodnutí o udělení koncese. Tato kontrola je vykonávána živnostenskými úřady. Kontrolní činnost je dále upravena zákonem č. 552/1991 Sb., zákon o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů, a rovněž zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, který se užije podřídně a na který odkazuje Žz v ustanovení § 60a. Zákon o státní kontrole obsahuje procesní úpravu

¹⁰⁸ STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konspekt přednášek, upravená 16. verze*, Praha, 2010, str. 40

¹⁰⁹ HORZINKOVÁ, Eva; URBAN, Václav. *Živnostenský zákon a předpisy souvisící : s komentářem a příklady : podle stavu k 1.7.2008*. Praha : Linde, 2008, str. 122

kontrolních činností, a to zejména v části třetí, s názvem kontrolní řád. Ten stejně jako Žz stanoví, že kontrolní činnost provádí pracovníci úřadu, upravuje jejich práva i povinnosti, rovněž i práva a povinnosti kontrolovaných osob, a dále také předepisuje, že o kontrole se sepisuje protokol.¹¹⁰ Je však nutno upozornit na to, že i živnostenský zákon obsahuje speciální procesní ustanovení, jimiž stanoví možnost pořizovat zvukové a obrazové záznamy kontrolní činnosti, možnost přizvání třetí osoby ke kontrole a možnost vyžadovat od podnikatelů předložení dokladů prokazujících splnění povinností dle zvláštních zákonů.¹¹¹ K poslední jmenovanému oprávnění je však nutno uvést, že živnostenský úřad nesmí přezkoumávat pravost těchto dokumentů, ověřována je pouze jejich existence.¹¹²

Pokud jde o zvláštní předpisy, z nichž vyplývají povinnosti živnostenských podnikatelů, bude živnostenský úřad vykonávat dozor zejména nad dodržováním povinností dle zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele. Dle tohoto zákona je živnostenským úřadům svěřen dohled například nad povinností informovat řádně spotřebitele o vlastnostech výrobku, o způsobu jeho užití, nad řádným označením výrobku, či o povinnosti informovat spotřebitele o ceně v souladu s cenovými předpisy. Dále živnostenské úřady dohlíží nad dodržováním zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů v části týkající se tabákových výrobků, nad dodržováním zákona č. 247/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů o omezení nočního provozu zastaváren a některých jiných provozoven, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 49/1997 Sb., o civilním letectví, ve znění pozdějších předpisů. Krajské úřady vykonávají dozor na poli regulace reklamy dle zákona č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy, ve znění pozdějších předpisů.

V závislosti na výsledku živnostenské kontroly užije živnostenský úřad některého ze sankčních prostředků. Zaprvé může uložit povinnost k odstranění nedostatků, které byly při kontrole zjištěny. V rozhodnutí o uložení takovéto povinnosti zákon stanoví přiměřenou lhůtu k odstranění nedostatků. Proti tomuto rozhodnutí lze podat ve lhůtě 15 dní odvolání, která však nemá odkladný účinek. Další možností je také uložit pokutu.

---

¹¹⁰ FLEISCHMANOVÁ, Irena; *Kontrolní činnost zaměřená k dodržování živnostenského zákon a zvláštních právních předpisů vztahujících se k živnostenskému podnikání*, Daně a právo 10/2008, str. 48

¹¹¹ KADEČKA, Stanislav; MAREK, David (eds). *Nový správní řád v praxi krajských úřadů II. Sborník z 2. a 3. zimní konference/workshopu*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009, str. 263

¹¹² HORZINKOVÁ, Eva; URBAN, Václav. *Živnostenský zákon a předpisy souvisící : s komentářem a příklady : podle stavu k 1.7.2008*. Praha : Linde, 2008, str. 123

V návaznosti na výsledek živnostenské kontroly může rovněž dojít k pozastavení živnostenského oprávnění či k jeho zrušení. Sankční prostředek v kontrolní činnosti představuje zejména možnost uložit povinnost odstranění nedostatků, které byly při kontrole zjištěny.

Je nutno říci, že úprava správní kontroly je aktuálně funkčním institutem, přesto jako celek není bez problematických částí. S podivem lze sledovat zejména historii ustanovení stanovující postup pro případ souběhu správních deliktů. Toto ustanovení nejprve obsahoval živnostenský zákon ve znění zákona č. 296/2007 Sb. v § 65. Novelou z roku 2008 však došlo k jeho zrušení a novelou č. 155/2010 Sb. k jeho znovuzřízení, tentokrát do ustanovení § 63a Žz. Vzhledem k tomu, že úprava správní kontroly je upravena také v řadě zvláštních zákonů, je dalším z problematických prvků existence duplicitních ustanovení, která jistě nepřispívá k přehlednosti a jednoznačnosti daného institutu. Nejistotu vzbuzuje také skutečnost, že některé činnosti podléhají duplicitnímu dohledu ze strany správních orgánů.

5.3. *Správní odpovědnost živnostenských podnikatelů*

Správní odpovědností rozumíme určitý druh právní odpovědnosti, který se uplatňuje tam, kde dochází k protiprávnímu jednání subjektů. Tyto subjekty jsou pak povinny strpět a nést za své jednání sankci. Možnost udělení sankce je zcela zásadní pro fungování živnostenské kontroly, neboť představují způsob ke zjednání nápravy. Sankce můžeme rozlišovat na správní tresty a na správní právoobnovující sankce. Správní tresty budou nastupovat tam, kde již není možno užít sankce.

Konstrukce úpravy správního trestání stojí na několika zásadách. S ohledem na vedoucí princip „nullum crimen, nulla poena sine lege“ je pro správní trestání nutné setrvat zejména na následujících zásadách - určitém, jasném a přesném vyjádření skutkových podstat deliktů, zákaz retroaktivity přísnějšího zákona, zákaz analogie v

neprospěch odpovědné osoby, uzavřený výčet sankcí včetně hledisek pro výběr druhu a výměry sankce v konkrétním případě.¹¹³

Žz vymezuje správní delikty v hlavě III., § 61 – 64a. V těchto ustanoveních jsou správní delikty děleny na přestupky, správní delikty právnických a jiných podnikajících osob a správní delikt neoprávněného podnikání právnické osoby.

V souladu s výše uvedenými zásadami Žz rozlišuje přestupky, kterých se může dopustit fyzická nepodnikatelská osoba, a správní delikty, což je protiprávní chování osob právnických a fyzických podnikatelských.

V oblasti správních deliktů se setkáváme s institutem uvážení živnostenského úřadu, který se projevuje v určování výše sankcí, jejichž výši zákon omezuje pouze nejvyšší možnou částkou.

5.3.1. Přestupky

Přestupkem dle § 2 zákona č. 200/1990 Sb., zákon o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin. Takovéto zaviněné jednání, označené jako přestupek, vymezuje Žz v § 61, a to tak, že konkrétně popisuje jednání, která přestupek představují, např. předložení nepravdivého čestného prohlášení. Dále stanoví i sankce, konkrétně výši maximální pokuty, kterou lze za daný přestupek uložit. Maximální výše pokuty je odstupňována v závislosti na druh a závažnost přestupku až do výše 1.000.000,-Kč.

Pokuty lze ukládat ve správním řízení, a to jak příkazním¹¹⁴ tak i v řízení blokovém.¹¹⁵ Otázku místní příslušnosti řeší Žz v § 71, kde stanoví, že místní příslušnost je určena přestupkovým zákonem. V řízení o přestupcích je pak tedy příslušný úřad, v jehož obvodu byl přestupek spáchán.

---

¹¹³ HENDRYCH, Dušan, a kolektiv; *Správní právo – obecná část*. 7.vyd. Praha : C.H. Beck, 2009., str. 442

¹¹⁴ Zákon č. 200/1999 Sb., o přestupcích, v §87 stanoví, že příkazní řízení je řízení, které lze užít tam, kde není-li pochybnosti o tom, že obviněný z přestupku se přestupku dopustil a nebyla-li věc vyřízena v blokovém řízení, může správní orgán bez dalšího řízení vydat příkaz o uložení napomenutí nebo pokuty.

¹¹⁵ Zákon č. 200/1999 Sb., o přestupcích, dle § 84 přestupek lze projednat uložení pokuty v blokovém řízení, jestliže je spolehlivě zjištěn, nestačí domluva a obviněný z přestupku je ochoten pokutu (§ 13 odst. 2) zaplatit.

5.3.2. Správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob

Úprava správních deliktů právnických a podnikajících fyzických osob je v živnostenském zákoně v § 62 vymezena obdobně jako u přestupků. Zákon vymezuje, jaké jednání je takovým správním deliktem, jaká je sankce jej postihující a hranici, do výše které může živnostenský úřad uložit pokutu.

Řízení ve věci správních deliktů se řídí zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, u blokového řízení přestupkovým zákonem. Místní příslušnost upravuje Žz v § 71, kde stanoví, že tato je určena správním řádem. U fyzických osob bude tedy příslušný úřad, v jehož obvodu je místo podnikání, u osob právnickým bude příslušným úřad, v němž má právnická osoba své sídlo.

Oproti úpravě u přestupků je živnostenský úřad při naplnění některé ze skutkových podstat povinen udělit pokutu.

5.3.3. Neoprávněné podnikání

Neoprávněním podnikáním rozumíme provozování činnosti, která je předmětem živnosti, bez živnostenského oprávnění pro tuto živnost. V minulosti jsme se setkali s tím, že neoprávněné podnikání bylo konstruováno jako samostatně upravený institut. Aktuálně je jeho úprava obsažena v ustanovení týkajícího se přestupků, pro právnické osoby stojí samostatně v § 63 Žz. Lze konstatovat, že takovéto uspořádání je nejlogičtější. Pro obě tyto skupiny však platí stejná úprava, již není stanovena odlišná hranice možné pokuty.

Skutková podstata neoprávněného podnikání spočívá v provozování živnosti volné, předmětu živnosti řemeslné či koncesované bez živnostenského oprávnění. Horní hranice pro pokutu za takovéto jednání je relativně vysoká – pro živnost volnou je maximální hranicí 500.000,-Kč, pro živnost řemeslnou 750.000,-Kč, pro živnost koncesovanou dokonce 1.000.000,-Kč. Konkrétní výše pokuty bude stanovena na základě správního uvážení živnostenského úřadu, který přihlédne zejména k rozsahu, závažnosti a době trvání neoprávněného podnikání.

Neoprávněným podnikáním je možné rovněž naplnit skutkovou podstatu trestného činu neoprávněného podnikání dle § 251 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. P. Šámal uvádí, že účelem tohoto ustanovení je: „Toto ustanovení chrání společenské vztahy související s podnikáním v tržní ekonomice, neboť jeho účelem je zajistit rovnost subjektů v rámci jejich soutěžení zejména na trhu výrobků a služeb, ale i na dalších trzích, a to i ve vztahu k státní ingerenci nebo regulaci v těch oblastech podnikání, ve kterých je třeba zajistit kvalifikovaný výkon určitých živností nebo profesí, zejména z hlediska ochrany spotřebitelů, ale i zajištění bezpečnosti práce, hygienických a jiných společensky důležitých požadavků (objekt trestného činu). Vedle rovnosti přístupu na trh jsou tak tímto ustanovením nepřímo chráněny i další zájmy jako ochrana před zdravotně závadným či nebezpečným zbožím nebo takovým zdravotně závadným poskytováním služeb, ale i fiskální zájmy státu apod., kterým však primárně poskytují ochranu jiná ustanovení trestního zákoníku.,¹¹⁶ Tento trestný čin spáchá ten, kdo ve větším rozsahu poskytuje služby nebo provozuje výrobní, obchodní nebo jiné podnikání. Trestem může být odnětí svobody, zákaz činnosti či, je-li způsobena značná škoda, nebo nabyli-li někdo značný prospěch, i peněžité trest. Trest odnětí svobody je možno udělit ve výši až osmi let, a to v závislosti na závažnosti trestného činu.

Je nutno konstatovat, že v minulosti trestný čin neoprávněného podnikání vzbuzoval otázku, nakolik je jím naplňován materiální znak trestného činu.¹¹⁷ S přechodem k formálnímu pojetí trestného činu byla tato otázka víceméně vyřešena.

Z judikatury lze uvést zejména následující rozhodnutí. Neoprávněným podnikáním je v souladu s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 19.12.2003, sp. zn. 28 Ca 612/2001 i pověření jiného právního subjektu byť i jen zčásti výkonem činnosti, která naplňuje znaky živnosti, jestliže tuto činnost dále řídí a kontroluje.¹¹⁸ K otázce posouzení, zda neoprávněné podnikání je provozováno v takovém rozsahu, že jde o trestný čin, se vyjádřil v roce 1997 Nejvyšší soud svým rozsudkem sp. zn. 2 Tzn 113/1997. V něm vyslovil názor, že významný je nejen výsledek provozované činnosti (např. otázka zisku), ale je nutno přihlídnout k celému souhrnu dílčích jednání a

¹¹⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol.; *Trestní zákoník. Komentář*, 1. vydání. Praha : C.H.Beck, 2010, str. 2318

¹¹⁷ KADEČKA, Stanislav; MAREK, David (eds). *Nový správní řád v praxi krajských úřadů II. Sborník z 2. a 3. zimní konference/workshopu*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009, str. 265

¹¹⁸ ŠÍŠKEOVÁ, Sylva. *Přehled judikatury z oblasti živnostenského podnikání*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, str. 105 - 107

okolností.¹¹⁹ Z novější judikatury je nutno uvést rovněž rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 1605/2008 ze dne 13.01.2009, který stanovil, že neoprávněného podnikání se může dopustit i ten, kdo sice oprávnění má, avšak ve větším rozsahu překračuje jeho meze. Pro trestný čin se neoprávněného podnikání se nevyžaduje způsobení škody, či získání prospěch, skutková podstata je naplněna již tím, že pachatel neoprávněně podnikal po určitou, nikoli zanedbatelnou dobu a že jeho cílem bylo získat trvalejší zdroj finančních příjmů.

5.4. Živnostenský rejstřík

Živnostenský rejstřík je jedním z informačních systémů veřejné správy, tedy informačních systémů, které zajišťují její výkon a jejichž úpravu nacházíme v zákoně č. 365/2000 Sb. o informačních systémech veřejné správy, ve znění pozdějších předpisů. Živnostenský rejstřík představuje zvláštní druh elektronicky vedené úřední evidence¹²⁰, která se vyznačuje tím, že až na malý okruh výjimek je veřejná¹²¹, všeobecně přístupná a obsahuje zákonem taxativně vymezené údaje. Funkce živnostenského rejstříku je zejména evidenční, informační a kontrolní.

Správcem živnostenského úřadu je Živnostenský úřad České republiky, jehož úkoly aktuálně vykonává Ministerstvo obchodu a průmyslu. Provozovateli jsou obecní a krajské živnostenské úřady, přičemž rozsah jejich úkolů určuje Žz v § 60. Pro obecní úřady platí, že jsou povinny vykonávat činnosti dle odst. 2 až 5, tedy zejména zapisovat stanovené údaje¹²², vést živnostenský rejstřík, poskytovat v listinné či elektronické podobě výpis z živnostenského rejstříku a poskytovat údaje z rejstříku způsobem umožňujícím dálkovým přístupem anebo prostřednictvím příslušné adresy centrálního registru. Pro krajské úřady platí činnosti dle odstavců 3 a 4, tedy vedení rejstříku a poskytování výpisů. Vedle živnostenských úřadů je možno výpisy ze živnostenského rejstříku získat také na kontaktních místech sítě Czech POINT.

---

¹¹⁹ ŠIŠKEOVÁ, Sylva. *Přehled judikatury z oblasti živnostenského podnikání*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, str. 124 - 126

¹²⁰ STAŠA, Josef; SRBOVÁ, Irena. *Zákon o živnostenském podnikání /Žz/ a předpisy : související - Komentář*. 2.vyd. / . Praha : C.H. Beck, 1996, str. 203

¹²¹ Dle § 60 Žz představují výjimku informace o rodných číslech a dále přehled o uložených pokutách

¹²² Dle odst. 2 se zapisují např. tyto údaje – u fyzických osob jméno, příjmení, státní občanství, bydliště, u podnikatelů firma, sídlo, statutární orgány, předmět podnikání, druh živností, údaje o provozovnách a dobu platnosti živnostenského oprávnění.

V oblasti údajů zapisovaných do živnostenského rejstříku dle mého názoru chybí informace o insolvenčním řízení, myslím si, že by bylo vhodné, aby i živnostenský rejstřík, stejně jako například rejstřík obchodní, uváděl, zda bylo u daného subjektu zahájeno insolvenční řízení a stav tohoto řízení.

Závěr

Závěrem této diplomové práce bych se pokusila o komplexní zhodnocení právní úpravy živnostenského podnikání. Jak z výše uvedeného textu plyne, jde o právní úpravu, která představuje jeden z nejdůležitějších právních nástrojů na poli podnikání. Jde o úpravu velmi „živou“, podléhající častým změnám, reagující na nově vyvstanuvší požadavky praxe.

Právě v časté novelizaci, byť vedené jistě dobrým úmyslem, můžeme vidět jednu z největších slabin právní úpravy živnostenského podnikání. S problémy se setkáváme již v samotném počátku jejího vzniku - vývoj úpravy soukromého podnikání z důvodu potřeby takovéto regulace po roce 1989 byl velmi dynamický a rychlý, a za takovýchto podmínek bylo proto složité vyhotovit nerozporný systém předpisů soukromého podnikání. Již od zrodu této úpravy se tedy živnostenské právo potýká s ustanoveními působícími problémy a vyvolávajícími nejistotu. Přestože zákonodárce některá z nich odstranil, s tím, jak byl zároveň nucen reagovat na nově se objevivší potřeby rozvíjejícího se státu, ať už v oblasti ekonomiky, či v návaznosti na členství v Evropské unii, docházelo k dalším a dalším novelizacím, které měly ne vždy pozitivní dopad. Jak již bylo výše uvedeno, jen živnostenský zákon byl novelizován více než stokrát. Je logickým důsledkem, že jeho ustanovení neodpovídala vždy požadavkům systematiky, logiky, i prosté funkčnosti.

Prvním příkladem výše uvedeného může být tendence uvádět v živnostenském zákoně i ustanovení svou povahou neobecná, vztahující se pouze jedné či několika málo živnostem. Příkladem může být nyní již zrušené ustanovení § 6a Žz, které se týkalo koncesované živnosti Ostraha majetku a osob. Toto ustanovení bylo bezdůvodně zařazeno do všeobecných ustanovení, vymezena byla jeho obsahová náplň i vyžadované podmínky, a to duplicitně s přílohou č. 3 Žz. Obdobně se stále setkáváme v § 31 odst. 4 Žz s povinnostmi, které se týkají zastavárenské činnosti, nikoliv všech živností. Domnívám se, že tato ustanovení do obecné úpravy nepatří a měla by být uvedena ve zvláštní úpravě.

Velký otazník visí také nad úpravou volné živnosti. Konstrukce živností volných sice došla svého zlepšení v podobě zavedení namísto 125 živností volných jediné živnosti volné, tato je však i nadále rozčleněna do 80 oborů včetně jakéhosi „sběrného“ oboru Výroba, obchod a služby jinde nezařazené. Daná konstrukce se proto ani po

novele nezdá příliš logická a smysluplná, proto se i zde klademe otázku, zda by nebylo vhodnější zrušení rozdělení na jednotlivé obory. Toto řešení můžeme vidět například ve slovenské úpravě živnostenského podnikání. V souvislosti s tím se však právní úprava živnosti volné ve Slovenské republice setkává s problémy v nejednotném postupu živnostenských úřadů, nepřehledností, nejistotou a dalšími překážkami v přístupu k živnostenskému podnikání.¹²³ Je pak otázkou, nakolik by toto negativum převážilo nad logičtější, méně administrativně náročnou alternativou. Osobně se kloním ke zrušení oborů živnosti volné, případně k jejich fakultativnímu zapisování.

Dalším závažným problémem, kterému právní úprava živnostenského podnikání čelí, je absence funkční úpravy odpovědného zástupce. Lze říci, že nynější úprava obsahuje pouze jakési torzo, které nemá v praxi velký význam. Dle mého názoru by bylo vhodné ustanovovat odpovědného zástupce obdobně, jako je tomu u osob, které jsou povinny splňovat požadavek odborné způsobilosti – bez předchozího ohlášení či schválení živnostenským úřadem, ale s povinností prokázat, že tato osoba je ustanovena. V souvislosti s touto změnou by bylo rovněž vhodné podrobně upravit povinnosti odpovědného zástupce a případné postihy za jejich porušení.

Dalším rozporem, který je dle mého názoru závažný, je absence pravidla, jak postupovat v případě zrušení živnosti na žádost podnikatele, jsou-li rovněž dány důvody pro zrušení, které by dále vedly ke vzniku překážky provozování živnosti. Domnívám se, že zákon by měl na toto pamatovat jasným ustanovením, které by upřednostnilo zrušení z důvodů dle § 58 odst. 2 až 4 ŽZ.

Na závěr lze tedy říci, že právní úprava živnostenského práva není bez problematických částí. Lze však pozitivně hodnotit trend posledních let, který míří ke snižování administrativní zátěže, odstraňování mnohdy příliš přísných podmínek a otevírání možnosti získání živnostenského oprávnění více osobám.

---

¹²³ MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY SEKCIA VEREJNEJ SPRAVY, ODBOR ŽIVNOSTENSKÉHO PODNIKÁNÍ. *Slovenská živnostenská komora*. [online]. 2011 Zoznam odporúčaných označení voľných živností a ich bližšie vymedzenie, [online]. 2011. Dostupné z WWW: <http://www.szk.sk/rozdelenie-zivnosti/volne/>, str. 1

Seznam zkratk:

ČNR	Česká národní rada
Obchz	zákon. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Oz.....	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Sb.....	sbírka zákonů
Ř.z.....	říšský zákoník
Žz	zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)

Použitá literatura

HENDRYCH, Dušan; *Právníký slovník*. 3.vyd. Praha : C.H. Beck, 2009.

HENDRYCH, Dušan, a kolektiv; *Správní právo – obecná část*. 7.vyd. Praha : C.H. Beck, 2009.

HOETZEL, Jiří; WEYR, František. *Slovník veřejného práva československého : Sv. U, V až Ž*. Brno : Rovnost, 1948.

HORZINKOVÁ, Eva. *Žz v praxi 2010/2011*. 8. aktualiz. vyd. Olomouc : ANAG, 2010.

HORZINKOVÁ, Eva; KOHOUT, Alexej. *Žz a předpisy souvisící : podle právního stavu k 1.9. 2001*. 8.vyd.aktualiz. Praha : Linde, 2001.

HORZINKOVÁ, Eva; URBAN, Václav. *Žz a předpisy souvisící : s komentářem a příklady : podle stavu k 1.7.2008*. Praha : Linde, 2008.

KADEČKA, Stanislav; MAREK, David (eds). *Nový správní řád v praxi krajských úřadů II. sborník z 2. a 3. zimní konference/workshopu*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009.

MALÝ, Karel, et al; *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 3. přepracované vydání Praha : Linde Praha a.s., 2003.

MAREK, Pavel; *České živnostnictvo 1945-1960 : Likvidace živnostníků, řemelsníků a obchodníků v českých zemích*. Brno : DOPLNĚK, 2006.

PELIKÁNOVÁ, Irena; *Obchodní právo I.*, 1. vyd. Praha : ASPI, a.s., 2005.

PRŮCHA, Petr; *Živnostenské oprávnění*. 1.vyd. Brno : MU, 1997.

PRŮCHA, Petr; *Živnostenské právo*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2005.

SLÁDEČEK, Vladimír; *Obecné správní právo*, 2. Vyd. Praha : ASPI, a.s., 2009.

STAŠA, Josef; SRBOVÁ, Irena. *Zákon o živnostenském podnikání /živnostenský zákon/ a předpisy : související - Komentář. 2.vyd. /.* Praha : C.H. Beck, 1996.

STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konspekt přednášek, upravená 15. verze*, Praha, 2009

STAŠA, Josef; *Veřejnoprávní úprava podnikání – konspekt přednášek, upravená 16. verze*, Praha, 2010

ŠÁMAL, Pavel a kol; *Trestní zákoník. Komentář, 1. vydání*. Praha : C.H.Beck, 2010

ŠÍŠKEOVÁ, Sylva. *Přehled judikatury z oblasti živnostenského podnikání*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010.

Články:

FLEISCHMANOVÁ, Irena; *Kontrolní činnost zaměřená k dodržování živnostenského zákon a zvláštních právních předpisů vztahujících se k živnostenskému podnikání*, Daně a právo 10/2008

FLEISCHMANOVÁ, Irena; *Nová právní úprava živnostenského podnikání v roce 2008*, Daně a právo 8/2008

FLEISCHMANOVÁ, Irena, SALAČOVÁ, Marie; *Problémy s místem podnikání*, Právní rádce 4/2006

KALENSKÁ, Marie; Zaměstnávání pracovníků soukromými podnikateli – jednotlivci, Právo a podnikání, 3/1994

KOLMAN, Petr; *Když se řekne „Krajský živnostenský úřad“*, Právo a podnikání 10/2004

KUNŠTÁTOVÁ, Tatiana; *Novela Žz*, Bulletin advokacie, 7/2008

ONDRUŠ, Radek; VYTOPIIL, Petr: Ke zrušení živnostenského oprávnění, ASPI – původní nebo upravené texty pro ASPI, 2011

STAŠA, Josef; *Nad další „velkou“ novelou Žz může převládat mírný optimismus*, Právní zpravodaj 8/2008,

STAŠA, Josef; *O stavu a perspektivě českého živnostenského práva, Pocta Doc. JUDr. Vladimíru Mikule k 65. narozeninám*, Praha, ASPI, a.s., 2002

Normativní zdroje:

Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Císařský patent č. 227/1859, živnostenský řád

Zákon č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání v původním znění

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání ve znění zákona č. 200/1994 Sb.

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání ve znění zákona č. 286/1995 Sb.

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání ve znění zákona č. 356/1999 Sb.

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání ve znění zákona č. 167/2004 Sb.

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání ve znění zákona č. 214/2006 Sb.

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání ve znění zákona č. 296/2007 Sb.

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání ve znění zákona č. 130/2008 Sb.

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání ve znění zákona č. 155/2010 Sb.

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech
Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích
Zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole
Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii
Zákon č. 36/1997 Sb., o znalcích a tlumočnících
Zákon č. 358/1992 Sb., notářský řád
Zákon č. 2/2002 Sb., o soudech a soudcích
Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství
Zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech
Zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a politických hnutích
Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů
Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
Zákon č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě
Zákona č. 129/2000 Sb., o krajích
Zákon č. 226/2006 Sb., zákoník práce
Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze
Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních
Zákon č. 247/2006 Sb., o omezení nočního provozu zastaváren a některých jiných provozoven
Zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví
Zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy
Zákon č. 365/2000 Sb. o informačních systémech veřejné správy
Zákon č. 586/1992 Sb., zákon o daních z příjmu
Nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností
Vyhláška Ministerstva vnitra č. 16/2009 Sb., o obsahu a rozsahu kvalifikace pro výkon fyzické ostrahy a služby soukromého detektiva, ve znění vyhlášky Ministerstva vnitra č. 63/2010 Sb.

Nařízení vlády č. 63/1984 Sb., o poskytování dočasného ubytování v soukromí se souhlasem národního výboru

Nařízení vlády č. 1/1988 Sb., o prodeji zboží a poskytování jiných služeb občany

Důvodové zprávy:

Důvodová zpráva ze dne 19.11.1991 k návrhu zákona č. 570/1991Sb., o živnostenských úřadech, sněmovní tisk č. 479.

Důvodová zpráva ze dne 27.06.1991 k návrhu zákonu č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, sněmovní tisk č. 761

Důvodová zpráva ze dne 24.07.199 k návrhu zákona č. 286/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon České národní rady č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, sněmovní tisk č. 111

Důvodová zpráva ze dne 26.05.1999 k návrhu zákona č. 356/1999 Sb., kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, sněmovní tisk č. 263

Důvodová zpráva ze dne 06.02.2003 k návrhu zákona č. 167/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé související zákony, sněmovní tisk č. 200/0

Důvodová zpráva ze dne 11.11.2005 k návrhu zákona č. 214/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé související zákony, sněmovní tisk č. 1191/0

Důvodová zpráva ze dne 15.11.2007 k návrhu zákona č. 130/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé související zákony, sněmovní tisk č. 354/0

Důvodová zpráva ze dne 01.02.2010 k návrhu zákona č. 155/2010 Sb., kterým se mění některé zákony ke zkvalitnění jejich aplikace a ke snížení administrativní zátěže podnikatelů, sněmovní tisk č. 1048/0

Judikatura:

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 25.11.1994 sp. zn. 6 A 211/1993
Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 24.11.1995 č.j. 6 A 188/1994-24
Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 12.05.1995 sp. zn. 6 A 234/1993
Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 20.01.1997 sp. zn. 7 A 138/1994
Rozsudek Nejvyšší soud ze dne 16.12.1997 sp. zn. 2 Tzn 113/1997
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19.11.2003 sp. zn. 6 A 128/2002,
Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 19.12.2003, sp. zn. 28 Ca 612/2001
Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 02.01.2006 sp. zn. 22 Ca 137/2004
Nález Ústavního soudu ze dne 25.01.2006 sp. zn. III. ÚS 253/2004
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13.01.2009 sp. zn. 5 Tdo 1605/2008

Internetová zdroje:

BOHUTÍNSKÁ, Jana. *Podnikatel.cz* [online]. 23.10.2007. Novela ŽZ: „Živnostřáky“ v koši neskončí. Dostupné z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/clanky/novela-zivnostenskeho-zakona/>>.

CzechPoint [online]. 2010. Co poskytuje Czech POINT. Dostupné z WWW: <<http://www.czechpoint.cz/web/index.php>>.

GERŠLOVÁ, Jana. *Ministerstvo vnitra České republiky : Veřejná správa* [online]. 2008. Historie veřejné správy: Živnostenský řád v retrospektivě. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/s/2000/0028/28tema.html>>.

KADLECOVÁ, Tereza. *Epravo.cz* [online]. 26.11.2009. Švarcsystém a jeho možná řešení. Dostupné z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/svarcssystem-a-jeho-mozna-reseni-59217.html>>.

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Ministerstvo průmyslu a obchodu*. [online]. 2009. Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2008,. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument61124.html>>.

<http://www.podnikatel.cz/clanky/identifikacni-cislo-provozovny-2011-2012/>

MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY SEKCIA VEREJNEJ SPRAVY, ODBOR ŽIVNOSTENSKÉHO PODNIKÁNÍ. *Slovenská živnostenská komora*. [online]. 2011 Zoznam odporúčaných označení voľných živností a ich bližšie vymedzenie, [online]. 2011. Dostupné z WWW: <<http://www.szk.sk/rozdelenie-zivnosti/volne/>>.

MORÁVEK, Daniel. *Nemáte ještě identifikační číslo provozovny? Možná nebude ani třeba* [online]. 6.6.2011. Podnikatel. Dostupné z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/clanky/identifikacni-cislo-provozovny-2011-2012/>>.

ODBOR, 04400. *CzechPoint* [online]. 4.1.2011. MPO. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument77449.html>>.

SUM, Tomáš. *Epravo.cz* [online]. 14.09.2006. Označení provozovny. Dostupné z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/oznaceni-provozovny-43309.html>>.

Statistické údaje, 2011. Rejstřík živnostenského podnikání. Dostupné z WWW: <<http://www.rzp.cz/statistiky.html>>.

Epravo.cz [online]. 13.11.2002. Cizinec - odpovědný zástupce podnikatele. Dostupné z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/prakticke-rady/cizinec-odpovedny-zastupce-podnikatele-19759.html>>.

Seznam příloh

Příloha č. 1 – statistické údaje v oblasti počtu živnostenských oprávnění

Příloha č. 1 – statistické údaje v oblasti počtu živnostenských oprávnění

Počet ke dni		31.12.1992	31.12.1993	31.12.1994	31.12.1995
Celkem platných ŽO		940 334	1 263 758	1 595 077	1 859 192
- pro živ. koncesované		89 312	124 558	147 668	165 602
- pro živ. vázané		164 467	203 508	239 092	269 919
- pro živ. řemeslné		190 517	224 947	245 711	271 678
- pro živ. volné		496 038	710 745	962 606	1 151 993
ŽO pro fyzické osoby		799 127	1 030 631	1 276 164	1 489 570
ŽO pro právnické osoby		141 207	233 127	318 913	369 622
ŽO pro cizince		*	8 823	19 858	43 335
Podnikatelé celkem		656 123	889 857	1 113 920	1 243 637
- fyzické osoby		*	794 937	985 930	1 116 803
- právnické osoby		*	94 920	127 990	126 834
Podnikatelé cizinci celkem		*	7 292	18 540	36 996
Počet obyvatel		10 316 734	10 328 970	10 334 013	10 334 404
Počet ŽO na 1000 obyvatel		91,15	122,35	154,35	179,90
Podnikatelů na 1000 obyv.		63,60	86,15	107,79	120,34
Počet ŽO na 1 podnikatele		1,43	1,42	1,43	1,49
Počet ke dni	31.12.1996	31.12.1997	31.12.1998	31.12.1999	31.12.2000
Celkem platných ŽO	2 294 052	2 611 442	2 592 239	2 837 831	3 001 820
- pro živ. koncesované	142 933	148 897	101 811	128 932	130 223
- pro živ. vázané	269 128	241 446	197 494	190 604	234 405
- pro živ. řemeslné	385 043	440 265	467 606	506 165	543 986
- pro živ. volné	1 496 948	1 780 834	1 825 328	2 012 130	2 093 206
ŽO pro fyzické osoby	1 813 155	2 057 035	2 068 990	2 241 460	2 351 737
ŽO pro právnické osoby	480 897	554 407	523 249	596 371	650 083
ŽO pro cizince	54 745	77 097	52 687	68 586	72 471
Podnikatelé celkem	1 470 845	1 648 872	1 590 810	1 713 134	1 783 203
- fyzické osoby	1 301 818	1 456 829	1 422 252	1 523 553	1 578 323

- právnické osoby	169 027	192 043	168 558	189 581	204 880
Podnikatelé cizinci celkem	45 498	63 501	43 244	58 386	61 340
Počet obyvatel	10 325 058	10 315 923	10 309 366	10 303 036	10 293 662
Počet ŽO na 1000 obyvatel	222,18	253,15	251,45	275,44	291,62
Podnikatelů na 1000 obyv.	142,45	159,84	154,31	166,27	173,23
Počet ŽO na 1 podnikatele	1,56	1,58	1,63	1,66	1,68
Počet ke dni	31.12.2001	31.12.2002	31.12.2003	31.12.2004	31.12.2005
Celkem platných ŽO	3 251 556	3 402 149	3 517 655	3 637 442	3 750 559
- pro živ. koncesované	131 688	131 972	120 258	120 326	128 145
- pro živ. vázané	259 390	270 550	280 356	289 179	294 513
- pro živ. řemeslné	594 780	619 826	641 291	659 905	678 385
- pro živ. volné	2 265 698	2 379 801	2 475 750	2 568 032	2 649 516
ŽO pro fyzické osoby	2 505 503	2 608 175	2 690 816	2 744 858	2 804 648
ŽO pro právnické osoby	746 053	793 974	826 839	892 584	945 911
ŽO pro cizince	78 423	75 661	76 057	80 827	83 841
Podnikatelé celkem	1 861 705	1 908 306	1 962 868	1 983 285	2 005 882
- fyzické osoby	1 634 811	1 676 221	1 726 683	1 736 800	1 751 940
- právnické osoby	226 894	232 085	236 185	246 485	253 942
Podnikatelé cizinci celkem	64 000	60 532	62 293	65 219	67 246
Počet obyvatel	10 292 933	10 182 471	10 219 162	10 215 575	10 246 522
Počet ŽO na 1000 obyvatel	315,90	334,12	344,22	356,07	366,03
Podnikatelů na 1000 obyv.	180,87	187,41	192,08	194,14	195,76
Počet ŽO na 1 podnikatele	1,75	1,78	1,79	1,83	1,87
Počet ke dni	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2010
Celkem platných ŽO	3 837 725	3 961 070	2 815 400	2 898 826	3 009 443
- pro živ. koncesované	122 245	122 593	112 162	112 213	115 742
- pro živ. vázané	300 311	307 777	221 441	224 478	236 158

- pro živ. řemeslné	692 682	714 574	796 552	829 476	858 011
- pro živ. volné	2 722 487	2 816 126	1 685 245	1 732 659	1 799 532
ŽO pro fyzické osoby	2 851 311	2 902 788	2 315 748	2 382 609	2 461 620
ŽO pro právnické osoby	986 414	1 058 282	499 652	516 217	547 823
ŽO pro cizince	80 724	85 409	84 488	96 402	101 429
Podnikatelé celkem	2 030 759	2 054 325	2 112 424	2 173 615	2 233 474
- fyzické osoby	1 773 785	1 787 057	1 826 928	1 868 756	1 908 925
- právnické osoby	256 974	267 268	285 496	304 859	324 549
Podnikatelé cizinci celkem	65 722	68 785	77 158	87 753	90 983
Počet obyvatel	10 280 968	10 349 372	10 446 157	10 501 197	10 526 685
Počet ŽO na 1000 obyvatel	373,28	382,74	269,515	276,047	285,887
Podnikatelů na 1000 obyv.	197,53	198,50	202,22	206,987	212,173
Počet ŽO na 1 podnikatele	1,89	1,93	1,33	1,334	1,347

Zdroj: *Statistické údaje*, 2011. Rejstřík živnostenského podnikání. Dostupné z WWW: <http://www.rzp.cz/statistiky.html>.

Resumé – AJ

This thesis concerns to the topic Trade license and the requirements for undertaking business as sole trader. I have chosen the trade law topic because it represents an essential part of private business. The purpose of my thesis is to analyze current legal regulations, describe and clarify main juridical institute with regard to the historical development and judgments.

The thesis is composed of five chapters, each of them dealing with different aspect of the trade law. It also contains an introduction, which explains the reasons for importance of the trade law and specifies the main thesis's tasks and structure.

Chapter One, subdivided into four parts, summarizes the historical development of the trade law from the second half of the nineteenth century to present day. It examines relevant Czech legislation and the essential amendment of the law.

Chapter Two, Part One, defines the term of trade license. Part Two investigates the subject of trade license, part Three describes the requirements for undertaking business as sole trader. In addition this chapter deals with the problem of responsible representative and describes the basic method of trade classifications.

Chapter Three focuses on trade license, especially on its dynamic. It describes the process of trade license applications, the change, the interruption, the continuance and the suspension of the trade license. This chapter also contains information about a trade license certificate. This chapter consists of nine parts.

Chapter four, Part One and Two, concentrates on usage of the trade license and on obligations attached to it, particularly included in § 31 of Trade Licensing Act. Part Three deals with the place of business.

The Fifth Chapter examines the tasks of public administrative – the issue of trade control, the administrative punishment and the trade's register.

The Conclusion contains the evaluation of current trade law and points out some of the biggest issues and their possible solutions.

Resumé - ČJ

Tématem této diplomové práce je Živnostenské oprávnění a podmínky živnostenského podnikání. Toto téma jsem zvolila zejména s ohledem na to, že živnostenské právo představuje zásadní součásti úpravy soukromého podnikání. Hlavním úkolem této práce je analyzovat aktuální právní úpravu, popsat a objasnit hlavní právní instituty, a to i s ohledem na jejich historický vývoj a judikaturu.

V úvodu své diplomové práce jsem popsala důvody důležitosti živnostenské úpravy, vymezila základní úkoly, které tato práce sleduje, a popsala její strukturu.

V první kapitole, rozdělené do čtyř částí, jsem stručně shrnula historii živnostenského podnikání od poloviny 19. století do současnosti. Důraz je kladen zejména na vývoj živnostenského řádu a dále také na největší novelizace nyní platné právní úpravy, Žz a aktuální právní prameny živnostenského podnikání.

Druhá kapitola, rozdělená do šesti částí, vymezuje základní pojem živnostenského zákona, a to pojem živnosti. Dále se zabývám subjekty živnosti, podmínkami živnostenského podnikání, institutem odpovědného zástupce a členěním živností z několika pohledů.

V třetí kapitole, rozdělené do deseti částí, se zabývám živnostenským oprávněním a jeho dynamikou. Popisuji jednotlivé druhy vzniku živnostenského oprávnění a v následujících částech této kapitoly se věnuji institutům změny, přerušení, pokračování, pozastavení živnostenského oprávnění a průkazům živnostenského oprávnění.

Čtvrtá kapitola je zaměřena na výkon živnostenského oprávnění a povinnosti s tímto spojenými, zejména jde o rozbor povinností dle § 31 Žz, otázka provozovny a provozování živnosti prostřednictvím osob splňující požadavek odborné způsobilosti.

V páté kapitole, rozčleněné do čtyř hlavních částí, je popsáno fungování státní správy na úseku živnostenského podnikání, otázky živnostenské kontroly, správního trestání a také živnostenského rejstříku.

Závěr práce obsahuje poukaz na největší problémy živnostenské úpravy, které se jí dotýkají jako celku, a její obecné zhodnocení.

Název práce v AJ

Trade licence and requirements for undertaking business as sole trader

Klíčová slova: živnostenské oprávnění, podmínky živnostenského podnikání, živnost

Keywords: trade licence, undertaking business as sole trader, trade

